

LIETUVOS APELIACINIS TEISMAS

2016 METŲ INFORMACINIS PRANEŠIMAS

Vilnius
2017

TURINYS

LIETUVOS APELIACINIO TEISMO PRAKTIKA TAIKANT BAUSMIŲ VYKDYMO ATIDĖJIMĄ 2016 METAIS	5
LIETUVOS APELIACINIO TEISMO PRAKTIKA SPRENDŽIANT SUĖMIMO PASKYRIMO IR TERMINO PRATĖSIMO KLAUSIMUS 2016 METAIS	10
LAIKINŲJŲ APSAUGOS PRIEMONIŲ TAIKYMAS LIETUVOS APELIACINIO TEISMO PRAKTIKOJE	14
APELIACIJOS RIBOJIMAI ĮMONIŲ BANKROTO IR RESTRUKTŪRIZAVIMO PROCESĖ.....	20
STATISTIKA	23
TEISMO PERSONALAS	30
PILIEČIŲ APTARNAVIMAS.....	35
TEISINIS ŠVIETIMAS, ĮVYKIAI, RENGINIAI	36

© DELFI/Andrius Ufartas

Gerbiamieji,

Lietuvos apeliacinio teismo paskirtis – teisingumo vykdymas nagrinėjant apeliacine tvarka baudžiamąsias ir civilines bylas dėl apygardų teismų sprendimų, nuosprendžių, nutarčių, nutarimų ir įsakymų, teismui taip pat suteikta išskirtinė kompetencija nagrinėti prašymus dėl užsienio valstybių ir tarptautinių teismų bei arbitražų sprendimų pripažinimo ir vykdymo Lietuvos Respublikoje.

Mūsų teisme nagrinėjamos bylos yra labai sudėtingos. Kiekvienas žmogus, kurio bylą nagrinėjame, nori, kad į ją būtų pasižiūrėta preciziškai, kad viskas būtų patikrinta iki menkiausios detalės, kad byloje būtų pasiektas teisingumas. Proceso dalyviams esame tvirtas kamienas, į kurį jie, dažnai pavargę nuo užsitęsusių žemesnės instancijos teismų procesų, bando atsiremti, prašydami dar kartą viską peržiūrėti iš esmės, priimti naujus įrodymus, atlikti įrodymų tyrimą, iš naujo apklausti liudytojus, ekspertus, prireikus skirti pakartotinę ar

papildomą ekspertizę. Teismui nagrinėjant sudėtingas, rezonansines bylas, be abejonės, procesas užtrunka, tačiau jis ir negali būti pernelyg greitas – dėl didelės spartos neturi nukentėti bylų nagrinėjimo kokybė ir žmonių lūkesčiai sulaukti teisybės. Su kolegomis kaskart analizuojame bylų nagrinėjimo terminus, ieškome būdų, kaip įvairiomis priemonėmis būtų galima juos sutrumpinti. Tai kasdienis, sunkus, bet kartu ypač reikalingas ir prasmingas darbas.

2016-ieji Lietuvos apeliaciniam teismui buvo itin darbingi metai. Iš viso išnagrinėjome 1 442 bylas pagal paduotus apeliacinius skundus, o tai yra 119 bylų daugiau nei 2015 metais. 2016 metais Civilinių bylų skyrius išnagrinėjo 940 bylų pagal apeliacinius skundus – net 83 bylomis daugiau nei 2015 metais, o Baudžiamųjų bylų skyrius – 502 baudžiamąsias bylas, ir tai yra 36 bylomis daugiau nei 2015 metais.

Žinoma, tai tik statistinis kiekybės rodiklis. Už to slypi milžiniškas teisėjų ir jų padėjėjų darbo krūvis, atsakomybė, atsidavimas darbui, neskaičiuojant darbo valandų.

Vienas civilines bylas nagrinėjantis teisėjas per 2016 metus pagal apeliacinius skundus vidutiniškai išnagrinėjo 55 bylas (2015 metais šis skaičius buvo 50), vienas baudžiamąsias bylas nagrinėjantis teisėjas pagal apeliacinius skundus vidutiniškai per šiuos metus išnagrinėjo 31 bylą.

Vertindami Lietuvos apeliaciniame teisme 2016 metais nagrinėtų bylų trukmę, tikrai galime pasidžiaugti: nuo bylos gavimo teisme dienos iki galutinio teismo sprendimo priėmimo baudžiamosios bylos nagrinėjimas trunka gerokai trumpiau nei metus (vidutiniškai 8 mėnesius), civilinė byla pagal atskirąjį skundą nagrinėjama apie 2 mėnesius, o pagal apeliacinį skundą – vidutiniškai apie 5 mėnesius. Spartesnę civilinių bylų nagrinėjimą lemia ir galimybė bylas nagrinėti rašytinio proceso tvarka, nerengiant žodinio teismo posėdžio.

Nuo 2017 metų Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekse nustatytais atvejais dalį baudžiamųjų bylų bus galima nagrinėti rašytinio proceso tvarka. Tikiuosi, kad ši naujovė leis ne tik lanksčiau organizuoti baudžiamųjų bylų nagrinėjimo procesą, bet ir operatyviau nagrinėti bylas žodinio proceso tvarka, turės teigiamą įtaką bylų nagrinėjimo trukmei.

2017 m. liepos 1 d. įsigalios Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso pakeitimo įstatymas, kuriame įtvirtinta ir tai, kad apeliacinį skundą surašo ir pasirašo, išskyrus įstatyme nustatytus atvejus, advokatas. Mūsų nuomone, tokiu pakeitimu siekta užtikrinti, kad apeliacinės instancijos teismui pateikiami skundai būtų parengti tinkamai, juose būtų nurodyti esminiai teisiniai motyvai, kurie ir gali nulemti vertinant ginčijamo sprendimo teisėtumą ir pagrįstumą. Profesionalus teisinis atstovavimas yra svarbi efektyvios teisingumo sistemos prielaida, tinkamo asmens teisių ir įstatymų saugomų interesų gynimo sąlyga, todėl toks pakeitimas turėtų prisidėti prie teisingumo sistemos stiprinimo.

Šiandien pagal civilinių bylų nagrinėjimo terminus ir atvirumą visuomenei Lietuvos teismai yra vieni iš pirmaujančių Europos Sąjungoje. Profesionalumas, efektyvesnis teisingumo vykdymas, sprendimų kokybė davė rezultatų – pagal visuomenės apklausas pirmą kartą po daugelio metų pasitikinčių teismais žmonių yra daugiau nei nepasitikinčių. Ir visa tai pasiekta sutelkus bendras jėgas, suvienijus pastangas, gerai, kruopščiai ir sąžiningai dirbant.

Didžiuojuosi Lietuvos apeliacinio teismo bendruomene, šviesuliais, kurie formuoja teisminę praktiką ir negailėdami jėgų, žinių bei laiko padeda žmogui pasiekti teisingumą.

Man pačiam šie metai buvo pirmieji vadovavimo teismui metai. Tik pradėjęs dirbti išsikėliau tikslus: spartinti bylų nagrinėjimo terminus, gerinti teisme apsilankančių asmenų aptarnavimą, burti darbščią, draugišką ir atsakingą teismo darbuotojų komandą. Bylų nagrinėjimo sparta ir terminai rodo gerėjančias tendencijas. Asmenų aptarnavimo kokybė nėra bloga, bet kelsime sau dar didesnius reikalavimus. Norėtusi, kad žmogus teisme gautų visą jam reikalingą informaciją, būtų sutinkamas mandagiai, nuoširdžiai, nejaustų įtampos, o po teismo proceso išeitų su šypsena. Bendri renginiai, mokymai, teisingas, aiškus ir skaidrus vertinimas, vidinės komunikacijos gerinimas – tai pradėtas darbas, kuris bus tęsiamas siekiant stiprinti teisme dirbančių žmonių motyvaciją.

Visuomenei, proceso dalyviams, kolegoms prokurorams, advokatams, žurnalistams norėčiau pasakyti: drąsiai teikite pasiūlymus, kad mūsų visų darbas būtų dar sklandesnis.

Pagarbiai

Lietuvos apeliacinio teismo pirmininkas

Algimantas Valantinas

Algimantas Valantinas
Lietuvos apeliacinio teismo pirmininkas

LIETUVOS APELIACINIO TEISMO PRAKTIKA TAIKANT BAUSMIŲ VYKDYMO ATIDĖJIMĄ 2016 METAIS

Lietuvos Respublikos baudžiamasis kodeksas (toliau – ir BK) įsigaliojo daugiau nei prieš dešimtmetį. Visą šį laikotarpį pagrindai galima vadinti baudžiamosios politikos formavimo griežtėjimo laikotarpiu, mat didžioji dauguma pakeitimų susiję su naujų veikų kriminalizavimu ir bausmių griežtinimu. Todėl 2015 m. kovo 19 d. įstatymu, įsigaliojusiu 2015 m. kovo 24 d., pakeitus bausmės vykdymo atidėjimo institutą priešinga linkme ir sudarius sąlygas atidėti paskirtos laisvės atėmimo bausmės vykdymą ir už sunkius nusikaltimus nuteistiems asmenims, ši įstatymų leidėjo iniciatyva sukėlė nemažai diskusijų žiniasklaidoje ir visuomenėje.

Nepaisant to, kad Lietuva tarp Europos Sąjungos valstybių pirmąją įkalintų asmenų skaičiumi, pagrindinė minėtų nuogaštavimų priežastis buvo ta, kad įstatymo pataisomis suteikiama galimybė asmenims, padariusiems sunkius korupcinius ar turtinius nusikaltimus, išvengti realaus laisvės atėmimo bausmės atlikimo, o tai visuomenėje ir žiniasklaidoje vis dar siejama su baudžiamosios atsakomybės išvengimu apskritai. Taip, anot skeptikų, ir nukentėjusiųjų interesai bus paneigiami. Tačiau, įstatymo pakeitimo iniciatorių nuomone, BK 75 straipsnio nuostatų taikymo išplėtimas gali turėti įtakos kriminogeninei

situacijai: padės sumažinti įkalintų asmenų skaičių, pakartotinio nusikalstamų veikų darymo riziką, padidės galimybė atlyginti nukentėjusiesiems žalą, bus sudarytos sąlygos palankesnei nuteistų asmenų socialinei reabilitacijai.

Bausmės vykdymo atidėjimo institutas – tai baudžiamosios atsakomybės realizavimo forma, bausmės individualizavimo nuteistajam galimybė, taip pat viena iš probacijos formų. Bausmės vykdymo atidėjimas reiškia tai, kad asmeniui, pripažintam kaltu padarius nusikalstamą veiką, paskiriama laisvės atėmimo bausmė, tačiau suteikiama galimybė konkretų laikotarpį nevykdyti šios bausmės su sąlyga, kad bus vykdomi kitokie teismo paskiriami įpareigojimai, kurie neretai susiję ne tik su kaltininko reabilitacijos, bet ir nukentėjusiųjų teisėtų interesų užtikrinimu (pvz., įpareigojimas atlyginti nusikalstamais veiksmais padarytą žalą).

Dar anksti spręsti, kokia apimtimi minėtas pakeitimas turės įtakos mažinant realia laisvės atėmimo bausme nuteistų asmenų skaičių, tačiau praėjus daugiau nei vieneriems metams po šio įstatymo pakeitimo įsigaliojimo jau galima apžvelgti Lietuvos apeliacinio teismo praktikos tendencijas, sprendžiant bausmės už sunkius nusikaltimus nuteistiems asmenims vykdymo atidėjimo klausimą.

Per 2016 metus Lietuvos apeliaciniame teisme bausmės vykdymo atidėjimo klausimas asmenims, nuteistiems už sunkius nusikaltimus, buvo keltas trisdešimt vienoje baudžiamojoje byloje. Dvidešimtyje baudžiamųjų bylų Lietuvos apeliacinis teismas tenkino apeliacinių skundų prašymus atidėti paskirtos laisvės atėmimo bausmės vykdymą. Dar dviejose baudžiamosiose bylose buvo pritarta pirmosios instancijos teismo pozicijai taikyti BK 75 straipsnio nuostatas. Septyniose baudžiamosiose bylose buvo atsisakyta atidėti paskirtos

laisvės atėmimo bausmės vykdymą, dviejose baudžiamosiose bylose buvo panaikintos pirmosios instancijos teismo nuosprendžių dalys dėl BK 75 straipsnio taikymo.

Didžiojoje daugumoje baudžiamųjų bylų (68 proc.), kuriose BK 75 straipsnio taikymo klausimas išspręstas teigiamai, asmenys nuteisti už turtinio pobūdžio nusikalstamas veikas, dažniausiai pagal BK 182 straipsnio 2 dalį, 183 straipsnio 2 dalį, 184 straipsnio 2 dalį. Už šias nusikalstamas veikas įstatymų leidėjas yra numatęs tik laisvės atėmimo bausmes, o sankcijos ribos yra išties plačios: nuo trijų mėnesių iki septynerių metų (BK 184 straipsnio 2 dalies sankcija), nuo trijų mėnesių iki aštuonerių metų (BK 182 straipsnio 2 dalies sankcija) arba nuo trijų mėnesių iki dešimties metų (BK 183 straipsnio 2 dalies sankcija). Dėl numatytos galimybės skirti tik laisvės atėmimo bausmes teismai iki 2015 metų neretai naudodavosi galimybe taikyti BK 54 straipsnio 3 dalyje įtvirtintą teisingumo principą ir už šias nusikalstamas veikas skirdavo su laisvės atėmimu nesusijusias bausmes. Pagrindiniai motyvai buvo siejami su tuo, kad tai turtinio pobūdžio nusikalstamos veikos, kuriomis daugiausia padaroma turtinė žala nukentėjusiesiems, todėl ir jų interesus labiau atitinka

tokios rūšies kaltininkui paskirta bausmė, kuri sudarytų prielaidas atlyginti padarytą žalą. Be to, nuteistųjų už tokias nusikalstamas veikas asmenybės įvertinimas daugeliu atvejų leidžia manyti, kad bausmės tikslai gali būti pasiekti neskiriant vienos griežčiausių bausmių. Tokia teismų praktika, viena vertus, pateisinama tais atvejais, kai bylos aplinkybių visuma leidžia daryti neabejotiną išvadą, kad asmeniui, padariusiam turtinį nusikaltimą, bausmės tikslai gali būti pasiekti neatliekant realios laisvės atėmimo bausmės. Antra vertus, toks gana dažnas teisingumo principo taikymas nevisiškai atitiko teisingumo principo taikymo išimtinumo taisyklę. Įtvirtinus galimybę atidėti paskirtos laisvės atėmimo bausmės vykdymą, ši problema dėl teisingumo principo taikymo dažniau, nei tai turėtų būti pagal šios nuostatos prasmę ir paskirtį, iš dalies buvo išspręsta.

Minėtu pakeitimu buvo išplėstas BK 75 straipsniui taikyti reikiamų formaliųjų kriterijų sąrašas, tačiau materialiosios sąlygos išliko tos pačios – teismas, įvertinęs surinktų duomenų visumą, turi padaryti išvadą, kad bausmės tikslai gali būti pasiekti be realaus laisvės atėmimo bausmės vykdymo. Vis dėlto Lietuvos apeliacinio teismo praktika leidžia daryti išvadą, kad, svarstydamas klausimą atidėti paskirtos laisvės atėmimo bausmės vykdymą sunkių nusikaltimų atvejais, teismas įdėmiau vertina ir materialiuosius kriterijus, teismo sprendimus motyvuoja išsamiau. Lietuvos apeliacinis teismas pripažįsta, kad sunkaus nusikaltimo padarymas visada yra pavojingesnis, daro daug didesnę žalą nei nesunkus ar apysunkis nusikaltimas. Todėl BK 75 straipsnio nuostatų taikymas asmenims, nuteistiems už sunkius nusikaltimus, net ir esant formaliosioms sąlygoms, turėtų būti labiau išimtis nei taisyklė.

Taikydamas BK 75 straipsnio nuostatas asmenims, nuteistiems už sunkų nusikaltimą, Lietuvos apeliacinis teismas dažniausiai atsižvelgia į kaltininko ankstesnę teistumą, taip pat į tai, ar pasikeitė kaltininko elgesys po inkriminuojamos nusikalstamos veikos padarymo (pvz., Lietuvos apeliacinio teismo baudžiamosios bylos Nr. 1A-296-483/2016, Nr. 1A-215-148/2016). Pastarasis aspektas ypač akcentuojamas tais atvejais, kai ikiteisminis tyrimas ir bylos nagrinėjimas teisme trunka ilgą laiką tarpą (pvz., Lietuvos apeliacinio teismo baudžiamosios bylos Nr. 1A-215-148/2016, Nr. 1A-279-398/2016, Nr. 1A-130-307/2016, Nr. 1A-9-449/2016), net ir iki devynerių metų (pvz., Lietuvos apeliacinio teismo baudžiamoji byla Nr. 1A-288-202/2016). Taip pat

vertinamos aplinkybės, susijusios su kaltininko darbiniais, šeiminiiais santykiais, atlyginama žala ir galimybėmis padengti nusikalstamais veiksmais padarytą žalą ateityje (pvz., *Lietuvos apeliacinio teismo baudžiamosios bylos Nr. 1A-12-483/2016, Nr. 1A-102-150/2016*). Ir priešingai, tais atvejais, kai asmuo nedirba, neturi jokio legalaus pragyvenimo šaltinio, BK 75 straipsnio nuostatos paprastai netaikomos (pvz., *Lietuvos apeliacinio teismo baudžiamoji byla Nr. 1A-241-165/2016*). Teismo sprendimuose neretai akcentuojami nukentėjusiųjų interesai ir nurodoma, kad tais atvejais, kai kaltininkas dirba ir imasi priemonių padarytai žalai atlyginti, nukentėjusiojo interesus geriau atitiks situacija, kai kaltininkui nebus užkertamas kelias tą daryti ir ateityje (pvz., *Lietuvos apeliacinio teismo baudžiamoji byla Nr. 1A-538-197/2016*).

Tokios Lietuvos apeliacinio teismo priimamuose sprendimuose dėl BK 75 straipsnio taikymo vertinamos aplinkybės atitinka ir tarptautinius standartus. Jungtinių Tautų standartinių minimalių taisyklių dėl priemonių, nesusijusių su laisvės atėmimu (Tokijo taisyklių), 8.1 punkte teigiama, kad priimdamas sprendimą teismas, turintis savo žinioje priemones, nesusijusias su laisvės atėmimu, turėtų atsižvelgti į teisės pažeidėjo reabilitacijos poreikius, visuomenės apsaugos interesus, taip pat aukos, su kuria tam tikrais atvejais turėtų būti konsultuojamasi, interesus.

Taikydamas BK 75 straipsnio nuostatas, Lietuvos apeliacinis teismas nurodė, kad „įvertinusi visas šiame nuosprendyje jau aptartas aplinkybes, taip pat atsižvelgdama į duomenis, apibūdinančius nuteistojo asmenybę, kolegija daro išvadą, jog yra pakankamas pagrindas manyti, kad bausmės tikslai bus pasiekti be realaus bausmės atlikimo. Tokia išvada daroma dėl to, kad T. V. anksčiau neteistas, nors nusikalstamų veikų metu nedirbo, buvo užsiregistravęs darbo biržoje, bet šiuo metu dirba, charakterizuojamas teigiamai. T. V. yra jauno amžiaus ir siekia atlyginti nusikalstama veika padarytą žalą nukentėjusiajam. Iš bylos duomenų matyti, kad dar bylą nagrinėjant pirmosios instancijos teisme T. V. atlygino visą turtinę žalą nukentėjusiajam S. C., taip pat ir dalį neturtinės žalos“ (*Lietuvos apeliacinio teismo 2016 m. gruodžio 1 d. nuosprendis baudžiamajoje byloje Nr. 1A-632-449/2016*).

Kitoje baudžiamajoje byloje akcentuotas padarytos nusikalstamos veikos pobūdis, nukentėjusiųjų interesai ir kaltininko socialinė charakteristika: „Nuteistojo apeliaciniame skunde pagrįstai pažymėta, kad BK 183 straipsnio 2 dalyje numatytas nusikaltimas, už kurio padarymą I. Ž. yra pripažintas kaltu, nors yra sunkus, tačiau jis priskiriamas prie nusikaltimų nuosavybei, turtinių teisių ir turtinių interesų kategorijoms ir yra mažiau pavojingas nei smurtiniai nusikaltimai žmogaus gyvybei, sveikatai, visuomenės saugumui ir pan. Pažymėtina ir tai, kad bausmės paskirtis yra ne tik nubausti nusikalstamą veiką padariusį asmenį, bet ir perauklėti nusikaltusį asmenį, paveikti jį taip, kad šis laikytųsi įstatymų ir vėl nenusikalstų. Darbo ir su tuo susijusių pareigų turėjimas, šeima yra socialiai naudingi reiškiniai, todėl teismas, skirdamas bausmę nusikaltusiam asmeniui, privalo įvertinti, kokia apimtimi paskirtoji bausmė paveiks asmens turimus darbinius santykius, šeimos prigimtinius ir svarbius socialinius interesus, ir pagal galimybes skirti nusikalstamą veiką padariusiam asmeniui bausmę, dėl kurios jis neprarastų darbo, galimybės bendrauti su vaikais. Šiame kontekste svarbu pažymėti, jog byloje nėra duomenų, kad po aptariamų veikų I. Ž. būtų padaręs naujų nusikalstamų veikų, nors nuo nusikaltimų padarymo praėjo pakankamai ilgas laiko tarpas – beveik ketveri metai. Ši aplinkybė rodo, kad pats baudžiamasis procesas šioje byloje ir nuosprendžio priėmimas padarė didelę įtaką nuteistajam ir suformavo aiškiai matomą pasiryžimą ateityje gyventi dorai“ (*Lietuvos apeliacinio teismo 2016 m. kovo 30 d. nuosprendis baudžiamajoje byloje Nr. 1A-49-202/2016*).

Kita vertus, Lietuvos apeliacinio teismo praktika atidedant paskirtos laisvės atėmimo bausmės vykdymą už sunkius nusikaltimus nuteistiems asmenims rodo ir tai, kad materialieji šio instituto taikymo pagrindai

vertinami ne tik atsižvelgiant į nusikaltimo sunkumą bei pobūdį, bet ir į nukentėjusiojo interesus, be to, įdėmiai vertinamos kaltininko galimybės pasitaisyti realiai neatliekant laisvės atėmimo bausmės. Štai tenkindamas nukentėjusiojo apeliacinį skundą, Lietuvos apeliacinis teismas panaikino pirmosios instancijos teismo nuosprendžio dalį dėl paskirtos bausmės už BK 182 straipsnio 2 dalyje numatytas nusikalstamas veikas vykdymo atidėjimo.

Tokį sprendimą teismas motyvavo tuo, kad remiantis „bylos medžiaga nustatyta, kad iki skundžiamo nuosprendžio priėmimo dienos V. Ž. buvo teistas du kartus. <...> Sutiktina su apeliacinio skundo argumentu, jog toks nuteistojo elgesys neigiamai jį charakterizuoja bei apibūdina kaip pavojingą visuomenei asmenį, linkusį pažeidinėti įstatymo reikalavimus. Pastarąją išvadą patvirtina ir tai, jog 2014 metais įvykdytas veikas V. Ž. padarė šios bylos teisminio nagrinėjimo metu.

Pirmiau aptartos aplinkybės leidžia pagrįstai teigti, jog V. Ž. jokių tinkamų išvadų dėl savo neteisėto elgesio nepadarė, jam anksčiau paskirtos bausmės tikslai pasiekti nebuvo. Jau turėdamas teistumą bei žinodamas, jog dėl jo nusikalstamų veiksmų nukentėjo didelis žmonių skaičius, V. Ž. ir toliau elgėsi nusikalstamai. Teisėjų kolegijos vertinimu, tai patvirtina, jog nuteistojo nusikaltimai buvo padaryti ne atsitiktinai ir ne dėl nepalankiai susiklosčiusių aplinkybių, bet dėl V. Ž. būdingų antvisuomeninių nuostatų bei jo polinkio daryti nusikalstamas veikas. Skundžiamame

nuosprendyje taip pat nurodoma, jog nuteistasis ėmėsi realių priemonių bent iš dalies atlyginti padarytą žalą. Teisėjų kolegija atkreipia dėmesį į tai, jog iš dalies savo neteisėtais veiksmais padarytą žalą V. Ž. atlygino tik baigiant teisminį bylos nagrinėjimą pirmosios instancijos teisme <...>. Be to, teismo jau buvo minėta, jog pareiga atlyginti savo neteisėtais veiksmais padarytą žalą nesulaikė V. Ž. nuo tolesnių analogiškų nusikalstamų veikų darymo. Jau pradėjus bylą nagrinėti teisme, nuteistasis ne tik kad nesistengė sušvelninti nusikaltimų pasekmių, bet atvirkščiai – ir toliau tęsė nusikalstamus veiksmus, rodydamas savo abejingumą įstatymo reikalavimams. Esant šioms aplinkybėms, konstatuotina, kad nagrinėjamu atveju negalima daryti kategoriškos išvados dėl V. Ž. paskirtos bausmės tikslų pasiekimo realiai jos neatliekant“ (*Lietuvos apeliacinio teismo 2016 m. balandžio 8 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. 1A-341-387/2016*).

Panašių aplinkybių visuma lėmė ir kitoje baudžiamojoje byloje priimtą Lietuvos apeliacinio teismo sprendimą neatidėti nuteistiesiems už neteisėtą disponavimą akcizais apmokestinamomis prekėmis paskirtos laisvės atėmimo bausmės vykdymą: „Apeliacinės instancijos teismui pateikti nauji nuteistųjų duomenys apie jų įsiregistravimą darbo biržoje, šeimines aplinkybes, taip pat nuteistojo M. Z. įsidarbinimą, negali nusverti kitų šioje byloje nustatytų ir pirmiau aptartų bausmės skyrimui reikšmingų aplinkybių svarbos ir savaiame nenulemia bausmės vykdymo atidėjimo instituto taikymo. Teisėjų kolegija, atsižvelgdama į nuteistųjų I. B. ir M. Z. padarytos nusikalstamos veikos pavojingumo pobūdį ir laipsnį, jų vaidmenį darant nusikaltimą, nustatytas jų atsakomybę lengvinančias ir sunkinančias aplinkybes, juos charakterizuojančius duomenis (teisti ir ne kartą bausti administracine tvarka už neteisėtą disponavimą akcizais apmokestinamomis prekėmis), sprendžia, kad šioje byloje negalima daryti išvados, kad nuteistiesiems gali būti taikomos BK 75 straipsnio nuostatos, dėl to teisėjų kolegija atmeta nuteistųjų M. Z. ir I. B. prašymus taikyti jiems BK 75 straipsnio nuostatas ir atidėti paskirtos bausmės vykdymą“ (*Lietuvos apeliacinio teismo 2016 m. spalio 7 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. 1A-499-165/2016*).

Taigi apibendrinant 2016 metų Lietuvos apeliacinio teismo praktiką atidedant paskirtos laisvės atėmimo bausmės už sunkius nusikaltimus vykdymą, išvelgtinos tokios tendencijos. Viena vertus, šio įstatymo pakeitimas sudaro sąlygas lanksčiau individualizuoti baudžiamosios atsakomybės taikymą asmenims, ypač nuteistiems už turtinius nusikaltimus. Kita vertus, pripažįstama, kad nederėtų vienodai taikyti šios nuostatos asmenims, nuteistiems už sunkius nusikaltimus, ir asmenims, nuteistiems už nesunkius ar apysunkius nusikaltimus. Todėl aplinkybė, kad asmuo padarė sunkų nusikaltimą, įpareigoja teismus formuoti praktiką, kad bausmės vykdymo atidėjimas tokio pobūdžio bylose turėtų būti taikomas griežčiau vertinant materialiuosius bausmės vykdymo instituto kriterijus, visais atvejais atsižvelgiant į nukentėjusiojo interesus, viešąjį interesą, realias kaltininko reabilitacijos galimybes. Tik taip bus pasiekti įstatymo leidėjo tikslai paneigiant skeptikų nuogąstavimus.

Aloyzas Kruopys
Baudžiamųjų bylų skyriaus pirmininkas

**LIETUVOS APELIACINIO TEISMO PRAKTIKA SPRENDŽIANT
SUĖMIMO PASKYRIMO IR TERMINO PRATĖSIMO
KLAUSIMUS 2016 METAIS**

Lietuvos apeliacinis teismas yra aukščiausios instancijos teismas Lietuvoje, nagrinėjantis skundus dėl kardomosios priemonės – suėmimo – paskyrimo ir termino pratęsimo. Todėl teismui tenka atsakinga misija formuoti teismų praktiką šiuo klausimu. Juolab kad Lietuva tarp Europos valstybių vis dar išlieka pirmaujanti įkalintų asmenų skaičiumi. Kita vertus, statistikos duomenys rodo ir tai, kad nuo 2014 metų suėmimų skaičius Lietuvoje mažėja. Manytina, kad prie šių teigiamai vertinamų pokyčių prisidėjo ir Lietuvos apeliacinio teismo praktika vis dažniau suėmimą keisti viena ar keliomis švelnesnėmis kardomosiomis priemonėmis. Suėmimas yra griežčiausia ir labiausiai žmogaus teises suvaržanti kardomoji priemonė, nes jos taikymas tiesiogiai susijęs su laisvės atėmimu. Atsižvelgiant į tai, kad taikant suėmimą laisvė atimama asmeniui, kuris dar nėra pripažintas kaltu padaręs nusikalstamą veiką įsiteisėjusiu teismo nuosprendžiu, šios kardomosios priemonės taikymas kiekvienu atveju turi preciziškai atitikti teisės aktų nuostatas, taip pat protingumo ir proporcingumo principus. Suėmimas turi būti taikomas tik išimtiniais atvejais, kai viena ar keliomis švelnesnėmis kardomosiomis priemonėmis negalima pasiekti baudžiamojo proceso įstatyme įtvirtintų kardomųjų priemonių tikslų. Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso (toliau – BPK) 119 straipsnyje nustatyta, kad kardomosios priemonės padeda ne tik užtikrinti įtariamą, kaltinamą ar nuteistą dalyvavimą procese, netrukdomą ikiteisminį tyrimą, bylos nagrinėjimą teisme ir nuosprendžio įvykdymą, bet ir užkirsti kelią naujoms nusikalstamosioms veikoms.

Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos (toliau – ir Konvencija) 5 straipsnyje įtvirtinta asmens teisė į laisvę ir saugumą, kurios užtikrinimas siejamas, be kita ko, su tuo, kad niekam negali būti atimta laisvė kitaip, kaip įstatyme nustatytais atvejais ir pagal įstatymo nustatytą tvarką. Europos Žmogaus Teisių Teismas (toliau – ir EŽTT) savo praktikoje ne kartą yra pažymėjęs, kad Konvencijos 5 straipsnio 3 dalis įpareigoja nacionalinius teismus, sprendžiančius klausimą, ar asmuo turi būti suimtas, įvertinti *alternatyvias priemones* užtikrinant netrukdomą baudžiamąjį procesą ir kitus kardomųjų priemonių tikslus (pvz., *Europos Žmogaus Teisių Teismo 2000 m. gruodžio 21 d. sprendimas byloje Jablonski prieš Lenkiją, peticijos Nr. 33492/96, par. 83*). Teismų, sprendžiančių suėmimo paskyrimo ir jo termino pratęsimo klausimą, pareiga įvertinti kitų kardomųjų priemonių pakankamumą įstatyme nustatytiems tikslams pasiekti yra įtvirtinta ir BPK 122 straipsnio 7 dalyje, kurioje nustatyta, kad „suėmimas gali būti skiriamas tik tais atvejais, kai švelnesnėmis kardomosiomis priemonėmis negalima pasiekti šio Kodekso 119 straipsnyje numatytų tikslų“. Be to, BPK 125 straipsnio 2 dalies 4 punkte, be kita ko, numatyta, kad nutartyje skirti suėmimą turi būti nurodyti motyvai, kodėl negali būti skiriamos švelnesnės kardomosios priemonės.

Vadovaudamasis pirmiau nurodytais EŽTT praktikoje ir BPK įtvirtintais imperatyvais – visais atvejais pirmiausia apsvarstyti švelnesnių kardomųjų priemonių taikymo galimybę, Lietuvos apeliacinis teismas jau nuo 2013 metų formuoja praktiką, pagal kurią, esant pagrindams ir sąlygoms, griežčiausia kardomoji priemonė – suėmimas – aukštesnės instancijos teismo nutartimi keičiama viena ar keliomis švelnesnėmis kardomosiomis priemonėmis. Viena iš tokių priemonių yra užstatas (BPK 133 straipsnis). Lietuvos apeliacinis teismas savo

praktikoje, pabrėždamas šios kardomosios priemonės efektyvumą, užstatą taiko vis dažniau. Šios praktikos formavimo pradžioje praktikų keltos abejonės ir nuogąstavimai, kad apeliacinės instancijos teismui panaikinus suimtajam taikytą kardomąją priemonę – suėmimą – gali susiklostyti situacija, kad asmuo kurį laiką, kol jam bus paskirta nauja kardomoji priemonė, lieka be jokio procesinio draudimo, buvo išspręsti racionaliai: kardomoji priemonė – suėmimas – panaikinama dažniausiai tada, kai užstatas jau sumokėtas į prokuratūros ar teismo depozitinę sąskaitą. Tokia Lietuvos apeliacinio teismo taikoma praktika buvo teigiamai įvertinta ir įstatymo leidėjo, kuris 2015 metais pakeitė BPK, tiesiogiai įtvirtindamas aukštesniojo teismo teisę pakeisti kardomąją priemonę – suėmimą – kita kardomąją priemone. Pagal nuo 2015 metų galiojančias BPK nuostatas, išnagrinėjęs gautą skundą ir padaręs išvadą, kad žemesnės instancijos teismo nutartis, kuria paskirtas suėmimas ar pratęstas jo terminas, yra nepagrįsta, apeliacinės instancijos teismas gali ne tik panaikinti tokią nutartį, bet ir ta pačia nutartimi žemesniojo teismo taikytą suėmimą (suėmimo pratęsimą) pakeisti kita kardomąją priemone ar kardomosiomis priemonėmis (BPK 130 straipsnio 2 dalis). Šis BPK pakeitimas vertintinas neabejotinai kaip teigiamas poslinkis racionalizuojant griežčiausios kardomosios priemonės skyrimo ir taikymo tvarką. 2016 metų Lietuvos apeliacinio teismo praktika leidžia teigti, kad šiomis įstatyme įtvirtintomis galimybėmis naudojamosi racionaliai, proporcingai, įvertinant visas šiam klausimui išspręsti reikšmingas aplinkybes.

2016 metais Lietuvos apeliacinis teismas aštuoniose bylose panaikino žemesnės instancijos teismo nutartis, konstatuodamas, kad už suėmimą švelnesnės kardomosios priemonės yra efektyvios, veiksmingos ir pakankamos kardomųjų priemonių tikslams įgyvendinti. Penkiose bylose teismas patenkino skundus dėl kardomosios priemonės – suėmimo – termino pratęsimo ir suėmimą pakeitė į švelnesnes kardomasias priemones (dviejose bylose – į užstatą, intensyvią priežiūrą, dokumentų paėmimą, kitoje – į užstatą, namų areštą, įpareigojimą periodiškai registruotis policijos įstaigoje, kitoje – tik į namų areštą, dar kitoje – į namų areštą, dokumentų paėmimą). Dar trijose bylose Lietuvos apeliacinis teismas panaikino žemesnės instancijos teismo nutartis, kuriomis švelnesnės kardomosios priemonės pakeistos į suėmimą, konstatuodamas, kad švelnesnės kardomosios priemonės buvo veiksmingos, pakankamos kardomųjų priemonių tikslams pasiekti, todėl žemesnės instancijos teismai nepagrįstai pakeitė jas į griežčiausią kardomąją priemonę – suėmimą (*p.v.z., Lietuvos apeliacinio teismo nutartys bylose Nr. 1S-384-396/2016, Nr. 1S-4-150/2016, Nr. 1S-401-518/2016*).

Štai Lietuvos apeliacinis teismas, nagrinėdamas skundą dėl kardomosios priemonės – suėmimo – termino pratęsimo asmeniui, kuriam buvo pareikšti įtarimai dėl labai sunkaus nusikaltimo padarymo, be kita ko, pažymėjo, kad BPK 125 straipsnio 2 dalies 4 punkto nuostatos įpareigoja teismą skiriant suėmimą ar pratęsiant šios kardomosios priemonės terminą nutartyje nurodyti faktines aplinkybes ir motyvus, kuriais remiantis nebuvo skirtos švelnesnės kardomosios priemonės siekiant BPK 119 straipsnyje numatytų tikslų. Apeliacinės instancijos teismas atkreipė dėmesį į tai, kad žemesnės instancijos teismas nesvarstė galimybės paskirti vieną ar kelias švelnesnes kardomasias priemones. Teisėjų kolegija, atsižvelgdama į nustatytą aplinkybių visumą: įtariamasis saistomas tvirto ryšio su Lietuvos Respublika, turi nuolatinę gyvenamąją vietą, nuolatinį darbą, kreditinių įsipareigojimų, bankui yra įkeitęs nekilnojamąjį turtą, į tai, kad į teismo depozitinę sąskaitą sumokėtas gana didelis užstatas (15 000 eurų), konstatavo, kad užstatas kartu su namų areštu ir įpareigojimu periodiškai registruotis policijos įstaigoje yra pakankamos priemonės siekiant užtikrinti įtariamojo dalyvavimą procese, netrukdomą ikiteisminį tyrimą ir taip įgyvendinti kardomųjų priemonių paskirtį (*Lietuvos apeliacinio teismo 2016 m. vasario 10 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 1S-52-483/2016*).

Panašūs išaiškinimai buvo pateikti ir nagrinėjant kitą skundą dėl nutarties, kuria pratęstas suėmimo terminas. Šiuo atveju buvo paduotas skundas dėl nutarties, kuria pratęstas suėmimo terminas asmeniui, kuris

kaltinamas padaręs šešias nusikalstamas veikas, tarp jų ir nusikalstamas veikas, priskiriamas labai sunkių ir sunkių nusikaltimų kategorijoms. Apeliacinis teismas, įvertinęs visumą aplinkybių: kaltinamojo tvirtus socialinius ryšius (vedęs, turi mažametę dukterį, nuolatinę gyvenamąją vietą, darbą), ir atsižvelgdamas į tai, kad nenustatyta, jog turi ryšių užsienyje, ir kad suėmimo terminas tęsiamas daugiau kaip 18 mėnesių (kartu pažymėta, kad toks terminas dar nėra nepateisinamai ilgas), o jokių išimtinių aplinkybių ir priežasčių, dėl kurių kardomųjų priemonių tikslų negalima pasiekti švelnesnėmis kardomosiomis priemonėmis, nenustatyta, į tai, kad į Lietuvos Respublikos generalinės prokuratūros sąskaitą sumokėtas užstatas, suėmimą pakeitė į tris švelnesnes kardomasias priemones – užstatą, dokumentų paėmimą ir intensyvią priežiūrą. Be to, pažymėta, kad kelių kardomųjų priemonių paskyrimas užtikrins, kad kaltinamasis negalės daryti naujų nusikalstamų veikų, o būdamas nesuimtas jis turės galimybę rūpintis savo šeima, ir tai formuos teigiamus jo socialinius įgūdžius. Šioje byloje taip pat atkreiptas dėmesys, kad viena efektyviausių kardomųjų priemonių, kuri galėtų užtikrinti BPK 119 straipsnyje keliamus kardomųjų priemonių tikslus, yra užstatas (BPK 133 straipsnis). Taip pat ir 2015 m. sausio 1 d. įsigaliojusiame BPK 131¹ straipsnyje įtvirtinta nauja kardomoji priemonė – intensyvi priežiūra (*Lietuvos apeliacinio teismo 2016 m. gruodžio 7 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 1S-392-483/2016*).

Aptartose nutartyse matyti ir dar viena Lietuvos apeliacinio teismo jau kelerius metus formuojamos praktikos tendencija, kurios esmė ta, kad kaltinimas sunkaus ar labai sunkaus nusikaltimo, už kurį gresia griežta laisvės atėmimo bausmė, padarymu pats savaime, nesant kitų pagrindų, nelaikytinas pakankamu pagrindu suėmimui taikyti. Be to, atkreiptas dėmesys ir į tai, kad už suėmimą švelnesnių kardomųjų priemonių paskyrimas galimas taip pat ir tais atvejais, kai formaliai nustatomas bent vienas suėmimo skyrimo pagrindas, tačiau, teismo vertinimu, kardomųjų priemonių tikslai gali būti pasiekti paskyrus švelnesnes kardomasias priemones.

Kita vertus, ne visais atvejais švelnesnių kardomųjų priemonių taikymas gali būti pakankamas siekiant užtikrinti BPK 119 straipsnyje įtvirtintus kardomųjų priemonių tikslus. Tokiais atvejais griežčiausios kardomosios priemonės – suėmimo – taikymas tampa neišvengiama, proporcinga ir būtina priemone, be kurios kardomųjų priemonių tikslai nebūtų pasiekti. 2016 metais Lietuvos apeliacinis teismas penkiose bylose, konstatuodamas, kad žemesnės instancijos teismai nepagrįstai nepratęsė suėmimo termino ir suėmimą pakeitė į švelnesnes kardomasias priemones, panaikino šias nutartis ir paskyrė suėmimą. Šiose bylose Lietuvos apeliacinis teismas įvertino tokių aplinkybių visumą: inkriminuotų nusikaltimų pobūdį ir mastą, tai, kad veikos galėjo būti padarytos sudėtingiausia ir pavojingiausia bendrininkavimo forma – nusikalstamo susivienijimo, padaryti nusikaltimai galėjo būti suplanuoti iš anksto. Vertintos ir aplinkybės, susijusios su kaltinamųjų ankstesniu teistumu, ryšiais užsienyje, tyrimo sudėtingumu ir didele apimtimi. Be to, akcentuota, kad pagal EŽTT praktiką baudžiamosios bylos dėl organizuotos nusikalstamos grupuotės padarytų nusikalstamų veikų savaime yra sudėtingesnės, todėl tokiose bylose griežtesnių prievartos priemonių taikymas yra pateisinamas ir ilgesnį laikotarpį. Tokio pobūdžio bylose ypatinga reikšmė teikiama ir viešajam interesui, kurio užtikrinimas tam tikrais atvejais neįmanomas be griežčiausios kardomosios priemonės taikymo (*pvz., Lietuvos apeliacinio teismo nutartys bylose Nr. 1S-273-398/2016, Nr. 1S-274-398/2016, Nr. 1S-275-398/2016, Nr. 1S-276-398/2016*).

Taigi Lietuvos apeliacinis teismas nuosekliai ir 2016 metais formavo kardomosios priemonės – suėmimo – taikymo praktiką, orientuojamą į tai, kad suėmimas turi būti laikomas kraštutine priemone, taikoma pasvėrus visas galimybes pasiekti kardomųjų priemonių tikslus mažiau žmogaus laisves varžančiomis priemonėmis.

Tokia praktika leidžia ne tik racionalizuoti suėmimo taikymo mastą, bet ir yra veiksminga. Kita vertus, Lietuvos apeliacinio teismo praktikoje sprendžiant suėmimo paskyrimo ar termino pratęsimo klausimus bylose, kuriose asmenims pareikšti kaltinimai dėl labai sunkių nusikaltimų padarymo veikiant sudėtingiausiomis bendrininkavimo formomis, atkreipiamas dėmesys į tokio pobūdžio bylų sudėtingumą ir viešojo intereso svarbą, kuris tokiais atvejais pripažįstamas lygiaverčiu kriterijumi bendriesiems BPK įtvirtintiems suėmimo taikymo pagrindams.

Dr. Egidija Tamošiūnienė
Civilinių bylų skyriaus pirmininkė

LAIKINŲJŲ APSAUGOS PRIEMONIŲ TAIKYMAS LIETUVOS APELIACINIO TEISMO PRAKTIKOJE

Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas dar 2007 m. spalio 24 d. nutarime, vertindamas Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 4, 165 straipsnių atitiktį Lietuvos Respublikos Konstitucijai pažymėjo, jog konstitucinis teisinės valstybės principas suponuoja jurisprudencijos tęstinumą. Konstitucijoje įtvirtinta bendrosios kompetencijos teismų instancinė sistema turi funkcionuoti taip, kad būtų sudarytos prielaidos formuoti vienodai (nuosekliai, neprieštaringai) bendrosios kompetencijos teismų praktikai – būtent tokiai, kuri būtų grindžiama su Konstitucijoje įtvirtintais teisinės valstybės, teisingumo, asmenų lygybės teismui principais (bei kitais konstituciniais principais) neatskiriama susijusia ir iš jų kylančia maksima, kad tokios pat (analogiškos) bylos turi būti sprendžiamos taip pat, t. y. jos turi būti sprendžiamos ne sukuriant naujus teismo precedencijas, konkuruojančius su esamais, bet paisant jau įtvirtintų. <...> bendrosios kompetencijos teismai, priimdami sprendimus atitinkamų kategorijų bylose, yra saistomi savo pačių sukurtų precedencijų – sprendimų analogiškose bylose; žemesnės instancijos bendrosios kompetencijos teismai, priimdami sprendimus atitinkamų kategorijų bylose, yra saistomi aukštesnės instancijos bendrosios kompetencijos teismų sprendimų – precedencijų tų kategorijų bylose; aukštesnės instancijos bendrosios kompetencijos teismai, peržiūrėdami žemesnės instancijos bendrosios kompetencijos teismų sprendimus, privalo tuos sprendimus vertinti vadovaudamiesi visuomet tais pačiais teisiniais kriterijais; tie kriterijai turi būti aiškūs ir *ex ante* žinomi teisės subjektams, *inter alia* žemesnės instancijos bendrosios kompetencijos teismams (vadinasi, bendrosios kompetencijos teismų jurisprudencija turi būti prognozuojama). Esami aukštesnės instancijos bendrosios kompetencijos teismų sukurti precedencijos atitinkamų kategorijų bylose susaisto ne tik žemesnės instancijos bendrosios kompetencijos teismus, priimančius sprendimus analogiškose bylose, bet ir tuos precedencijas sukūrusius aukštesnės instancijos bendrosios kompetencijos teismus (*inter alia* Lietuvos apeliacinį teismą ir Lietuvos Aukščiausiąjį Teismą).

Siekdamas užtikrinti minėtų konstitucinių principų laikymąsi, Lietuvos apeliacinis teismas susiduria su iššūkiais vertinant probleminius laikinųjų apsaugos priemonių taikymo aspektus – tikėtiną ieškinio pagrįstumą, grėsmę teismo sprendimo įvykdymui ar jo pasunkėjimui, ar grėsmės teismo sprendimo įvykdymui įrodinėjimo standartą keičia didelės ieškinio sumos aplinkybė. Vertindamas šiuos klausimus Lietuvos apeliacinis teismas vadovaujasi ir Europos Žmogaus Teisių Teismo praktika. EŽTT *Micallef v. Malta* byloje nusprendė, kad Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos (toliau – Konvencija) 6 straipsnyje nustatyti teisės į teisėtą procesą reikalavimai taikomi ir taikant laikinąsias apsaugos priemones (toliau – LAP) (EŽTT 2009 m. spalio 15 d. sprendimas byloje *Micallef v. Malta*, *peticijos Nr. 17056/06*, par. 83–86). EŽTT byloje UAB „JGK Statyba“ ir Guselnikovas prieš Lietuvą (*peticijos Nr. 3330/12*) pakartojo jau ankstesnėje byloje išsakytą poziciją, jog tam, kad ribojanti priemonė būtų suderinta su Konvencijos 1 Protokolo 1 straipsniu, ji turi atitikti tris esmines sąlygas: ji privalo būti taikoma „įstatymo nustatytais sąlygomis“, uždraudžiant savavališkus nacionalinių institucijų veiksmus, ji turi būti būtina „visuomenės interesams“, o ją taikant privaloma užtikrinti teisingą savininko teisių ir visuomenės interesų pusiausvyrą (žr. EŽTT 2012 m. spalio 25 d. sprendimas byloje *Vistiņš and Perepjolkins v. Latvia [DK]*, nr. 71243/01, par. 94). Todėl spręsdamas dėl LAP taikymo, Lietuvos apeliacinis teismas atsižvelgia į minėto Konvencijos straipsnio reikalavimus ir remiasi EŽTT praktika,

aiškindamas Konvencijos 6 straipsnio nuostatas dėl šalių intereso „teisingos pusiausvyros“ užtikrinimo (*EŽTT 1999 m. liepos 28 d. sprendimas byloje Immobiliare Saffi v. Italija, peticijos Nr. 22774/93*) ir taikant Konvencijos 1 Protokolo 1 straipsnį (nuosavybės apsauga) (*EŽTT 2013 m. lapkričio 5 d. sprendimas byloje JGK Statyba ir Guselnikovas v. Lietuva, peticijos Nr. 3330/12*).

Bendrieji laikinųjų apsaugos priemonių taikymo klausimai

Paprastai vertinant žemesnės instancijos teismų priimtų nutarčių laikinųjų apsaugos priemonių taikymo ar netaikymo pagrįstumą ir teisėtumą, nesusiduriama su tikėtino ieškinio pagrįstumo įvertinimo problema. Teismo praktikoje pripažįstama, jog kai vertinamas ieškinio *prima facie* pagrįstumas, patikrinama, ar ieškinyje grindžiamas faktinį pagrindą sudarančiais argumentais, ar ieškinio argumentai grindžiami įrodymais (*žr. pvz., Lietuvos apeliacinio teismo 2016 m. vasario 4 d. nutartis, priimta civilinėje byloje Nr. e2-205-186/2016*), tačiau toks ieškinio preliminaraus pagrįstumo vertinimas negali ir neturi virsti detalio ieškinio teisinių ir faktinių argumentų bei pateiktų įrodymų analize, t. y. laikinųjų apsaugos priemonių taikymo stadijoje teismas negali ir neturi pateikti kategoriško atsakymo dėl pateiktų įrodymų patikimumo, pakankamumo ieškovo nurodytiems argumentams patvirtinti bei jų sąsajumo (jei aplinkybė, kad su ieškiniu pateikti įrodymai nesusiję su byla, nėra akivaizdi dar pradinėje bylos nagrinėjimo stadijoje) ir pan. Būtina atkreipti dėmesį ir į tai, kad Lietuvos apeliacinio teismo praktikoje laikomasi pozicijos, jog teismo atliekamas *prima facie* ieškinio įvertinimas leidžia teismui atsakyti taikyti laikinąsias apsaugos priemones tik tais atvejais, kai ieškovo reiškiamas reikalavimas yra akivaizdžiai nepagrįstas, kai, pavyzdžiui, ieškovas pasirinko neleistiną ar aiškiai neįmanomą savo civilinių teisių gynbos būdą arba prašoma taikyti laikinąsias apsaugos priemones, užtikrinant reikalavimą, kuris iš viso nėra pagrįstas ieškinyje nurodytomis faktinėmis aplinkybėmis, ir pan., t. y. tais atvejais, kai jau ieškinio priėmimo stadijoje galima daryti prielaidą, kad reiškiamas reikalavimas teismo negalės būti tenkinamas dėl pakankamai akivaizdaus šio reikalavimo nepagrįstumo (*žr., pvz., Lietuvos apeliacinio teismo 2016 m. sausio 21 d. nutartį, priimtą civilinėje byloje Nr. 2-107-516/2016*).

Ilgą laiką vertinant vieną iš sąlygų laikinųjų apsaugos priemonių taikymui – grėsmę būsimo teismo sprendimo įvykdymui, teismo praktikoje buvo pripažįstama, jog tokia grėsmė egzistuoja, jei byloje pareikštas ieškinyje dėl didelės sumos. 2016 metais, iš esmės keisdamas ankstesnę savo praktiką, Lietuvos apeliacinis teismas vertino, jog **vien didelė ieškinio suma (didelės ieškinio sumos prezumpcija) nėra pagrindas taikyti LAP**: „<...> nepriklausomai nuo to, ar ieškinio suma atsakovui yra didelė, vien ši aplinkybė negali būti vertinama kaip pagrindas taikyti laikinąsias apsaugos priemones (*Lietuvos apeliacinio teismo 2016 m. sausio 14 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 2-66-407/2016*). Teismas laikėsi nuoseklios praktikos, kad vien didelė ieškinio suma savaime nei palengvina, nei pasunkina ar padaro neįmanomą būsimo teismo sprendimo įvykdymą (*Lietuvos apeliacinio teismo 2016 m. kovo 17 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2-536-330/2016*).

Lietuvos apeliacinis teismas taip pat pabrėžė, kad didelė ieškinio suma nėra vienintelis kriterijus vertinant LAP taikymo poreikį, todėl svarbu įvertinti tokių priemonių taikymo sukeltus padarinius: „<...> nepriklausomai nuo to, ar ieškinio suma atsakovui yra didelė, vien ši aplinkybė negali būti vertinama kaip pagrindas taikyti laikinąsias apsaugos priemones. Teismas turėtų atsižvelgti į galimus padarinius, kurie kiltų ieškovui, jei laikinosios apsaugos priemonės nebūtų pritaikytos, o ieškinyje būtų patenkintas, ir padarinius, kurie kiltų atsakovui, jei laikinosios apsaugos priemonės būtų pritaikytos, o ieškinyje – atmestas“ (*Lietuvos apeliacinio teismo 2016 m. kovo 17 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2-541-196/2016*). Taigi teismas kiekvienu atveju turi įvertinti reikalavimo sumos dydį ne absoliučiu dydžiu, bet atsižvelgti į konkretaus atsakovo

finansines galimybes ir nustatyti, ar tokiam atsakovui ieškinių reikalavimo suma laikytina didele (*Lietuvos apeliacinio teismo 2016 m. gruodžio 23 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2-1757-196/2016*).

2016 metų praktikoje vertinant galimo grėsmės teismo sprendimo įvykdymui kriterijų pažymėta, kad LAP taikymas siejamas su rizika, jog atsakovas gali vengti vykdyti jam nepalankų teismo sprendimą, t. y. kai yra duomenų, jog atsakovas ketina perleisti, įkeisti turimą turtą ar pan. Nesant tokių duomenų, pareikšto reikalavimo dydis neturi įtakos sprendžiant klausimą dėl laikinųjų apsaugos priemonių taikymo (*Lietuvos apeliacinio teismo 2016 m. sausio 14 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 2-66-407/2016*).

Taip pat Lietuvos apeliacinio teismo praktikoje suformuluota įrodinėjimo naštos paskirstymo taisyklė – ieškovas, reikalaujantis taikyti LAP, turi įrodyti atsakovo nesąžiningumą: „Ieškovas, reikšdamas prašymą taikyti laikinąsias apsaugos priemones, nepateikė duomenų ar pagrįstų argumentų, kad atsakovas imasi ar ketina imtis veiksmų, kuriais sumažintų savo finansines galimybes (pvz., perleidžia ar ketina perleisti savo turtą ar lėšas kitiems asmenims)“ (*Lietuvos apeliacinio teismo 2016 m. sausio 28 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 2-139-516/2016; Lietuvos apeliacinio teismo 2016 m. sausio 28 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2-101-407/2016*). Akcentuoja, kad kiekvienu atveju turi būti įvertintas atsakovo nesąžiningumas (*Lietuvos apeliacinio teismo 2016 m. vasario 11 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2-189-407/2016*), jo siekis vengti vykdyti būsiamą teismo sprendimą (*Lietuvos apeliacinio teismo 2016 m. vasario 25 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 2-357-302/2016*).

Todėl ieškovui neįrodžius sprendimo vykdymo grėsmės, LAP neturi būti taikomos: „Kai nėra pakankamai objektyvių duomenų, kad atsakovė vengs ar negalės vykdyti teismo sprendimo, t. y. nėra duomenų apie grėsmę teismo sprendimo įvykdymui, taikyti laikinųjų apsaugos priemonių nėra pagrindo“ (*Lietuvos apeliacinio teismo 2016 m. sausio 15 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2-72-180/2016*).

Tačiau ir 2016 metais teismas, atsižvelgdamas į konkrečios bylos faktines aplinkybes, sprendė, jog tam tikrais atvejais didelė ieškinių suma gali padidinti teismo būsimo sprendimo neįvykdymo riziką (*Lietuvos apeliacinio teismo 2016 m. sausio 14 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 2-85-178/2016*). Ar yra faktinis pagrindas remtis prezumpcija dėl didelės ieškinių sumos, kiekvienu konkrečiu atveju sprendžia teismas (*Lietuvos apeliacinio teismo 2016 m. vasario 25 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 2-306-236/2016*). Didelė ieškinių suma nustatoma įvertinant atsakovo finansinių pajėgumų visumą (*Lietuvos apeliacinio teismo 2016 m. vasario 11 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2-176-236/2016*). Teismui, įvertinus konkrečios bylos faktines aplinkybes dėl ieškinių sumos reikšmingumo, spręsta, jog pareiga paneigti teismo sprendimo neįvykdymo riziką tenka atsakovui (pvz., pateikti duomenis, įrodančius (gerą) turtinę padėtį) (*Lietuvos apeliacinio teismo 2016 m. sausio 28 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2-145-516/2016*). Taigi darytina išvada, kad „<...> atsakovė, siekdama išvengti laikinųjų apsaugos priemonių taikymo, privalo įrodyti savo mokumą, finansinės padėties stabilumą, nes būtent ji turi daugiau galimybių pateikti duomenis apie savo turtinę padėtį“ (*Lietuvos apeliacinio teismo 2016 m. kovo 10 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2-447-180/2016*). Todėl „atsakovui įrodžius, kad pinigų suma jam nėra didelė ir grėsmė, jog gali būti neįvykdytas ieškovui galbūt palankus sprendimas, neegzistuoja, teismas neturėtų taikyti atsakovo turto arešto“ (*Lietuvos apeliacinio teismo 2016 m. lapkričio 24 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 2-1496-196/2016*). Atsakovui nepaneigus grėsmės teismo sprendimo įvykdymui ir neįrodžius savo geros finansinės padėties, yra pagrindas taikyti LAP (*Lietuvos apeliacinio teismo 2016 m. kovo 10 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2-428-516/2016*).

Nors daugumoje nagrinėtų bylų Lietuvos apeliacinis teismas susiduria su tokių laikinųjų apsaugos priemonių kaip turto ir piniginių lėšų areštas taikymo vertinimu, 2016 metais teismas sprendė ir dėl poreikio

taikyti gana retai praktikoje pasitaikančias laikinasias apsaugos priemones (pvz., atsakovo turto administratoriaus paskyrimo (CPK 145 straipsnio 1 dalies 5 punktas)). Lietuvos apeliacinis teismas byloje *H. U. vs. A. R. ir UAB „Samsonas“* (Lietuvos apeliacinio teismo 2016 m. liepos 7 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2-1183-943/2016) panaikino pirmosios instancijos teismo sprendimą, *inter alia*, pritaikyti ieškovo reikalautą LAP – sustabdyti įmonės administracijos vadovo funkcijų vykdymą ir pavesti šias funkcijas vykdyti laikinajam administratoriui. Lietuvos apeliacinis teismas konstatavo, kad pritaikyta LAP neatitinka pareikštos ieškinio reikalavimo esmės, nėra tiesiogiai susijusi su būsimo teismo sprendimo vykdymu: „<...> ginčo situacijoje ieškovas neįrodė, kad įmonės turto administravimas būtų efektyvi ir leidžianti pasiekti deklaruojamą tokios rūšies laikinųjų apsaugos priemonių taikymo tikslą (t. y. užtikrinanti būsimo palankaus teismo sprendimo įvykdymą) priemonė. Be to, teisėjų kolegijos vertinimu, ieškovės prašymu taikytos laikinosios apsaugos priemonės, nušalinant nuo įmonės valdymo jos esamus valdymo organus (įmonės vadovą), nėra susijusios su ieškinyje pareikštais reikalavimais tiek, kad atliktų būsimo teismo sprendimo, galbūt priimto ieškovės naudai, įvykdymo užtikrinimo funkciją.“ Teismo praktikoje vertinant tokio pobūdžio priemonių taikymą ne kartą akcentuotas būtinas taikytų laikinųjų apsaugos priemonių ryšys su byloje pareikštais reikalavimais, nes tik tokiu būdu gali būti paneigta grėsmė būsimo teismo sprendimo įvykdymui.

Laikiniųjų apsaugos priemonių taikymo ypatumai viešųjų pirkimų bylose

Viešųjų pirkimų bylos pasižymi procesiniais jų nagrinėjimo ypatumais, vienas iš kurių ir laikinųjų apsaugos priemonių taikymas tokio pobūdžio byloje. Vadovaujantis CPK 423⁷ straipsnio 2 dalies nuostatomis, teismas viešųjų pirkimų byloje be CPK 145 straipsnio 1 dalyje nurodytų laikinųjų apsaugos priemonių taip pat gali taikyti viešojo pirkimo konkurso procedūrų sustabdymą, įpareigojimą perkančiajai organizacijai nesudaryti viešojo pirkimo sutarties ir kitas sprendimo įvykdymo užtikrinimo priemones. Viešųjų pirkimų byloje teismas priima motyvuotą nutartį dėl laikinųjų apsaugos priemonių taikymo, vadovaudamasis ekonomiškumo, efektyvumo ir proporcingumo principais bei viešuoju interesu, taip pat atsižvelgdamas į tai, ar laikinųjų apsaugos priemonių taikymo neigiamos pasekmės neviršija jų teikiamos naudos (CPK 423⁷ straipsnio 1 dalis). 2016 metų praktikoje nemažai prašymų taikyti LAP kilo iš viešųjų pirkimų teisinių santykių. Taikant LAP viešųjų pirkimų srityje, galima išskirti šias Lietuvos apeliacinio teismo praktikos tendencijas:

„Nustatant, ar yra pagrindas taikyti LAP, teismas kelia aukštus kriterijus VP objekto svarbai. Lietuvos apeliacinis teismas laikosi nuoseklios praktikos, jog vien VP objekto reikšmė nelemia viešojo intereso kuo skubiau jį įsigyti. Lietuvos apeliacinis teismas nurodo, kad „vien pirkimo objektas savaime **retai kada** yra pakankamas pagrindas prioritetą suteikti viešajam interesui <...> ir prioritetą suteikti Pirkimą vykdyti nedelsiant“ (Lietuvos apeliacinio teismo 2016 m. vasario 4 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2-519-236/2016).

Vertinant Lietuvos apeliacinio teismo nutartis, kuriose prioritetas buvo teikiamas visuomenės / perkančiosios organizacijos interesams, matyti, kad tokiais atvejais VP objektai išsiskiria ekonomine ir socialine svarba. Iš teismo praktikos galima išskirti šiuos VP objektus, dėl kurių teismas pagrindė LAP netaikymą (nustatė, jog yra viešasis interesas dėl jų įsigijimo): keleivių vežimo paslaugos (Lietuvos apeliacinio teismo 2016 m. sausio 7 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2-333-302/2016), saugių oro eismo paslaugų užtikrinimas (civilinės aviacijos infrastruktūros plėtra) (Lietuvos apeliacinio teismo 2016 m. sausio 14 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2-303-180/2016), pasienio kontrolės posto modernizavimo darbai (valstybės tarptautiniams įsipareigojimams vykdyti) (Lietuvos apeliacinio teismo 2016 m. sausio 28 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2-429-236/2016), valstybinės reikšmės rajoninio kelio rekonstravimas (geresnė kelių būklė ir eismo dalyvių saugumas) (Lietuvos apeliacinio teismo 2016 m. sausio 28 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2-192-180/2016) (tačiau kitoje byloje tokio paties

objekto rekonstrukcijos darbai nebuvo pripažinti turinčiais viešąjį interesą (*Lietuvos apeliacinio teismo 2016 m. vasario 4 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2-515-236/2016*), Klaipėdos jūrų uosto krantinių rekonstrukcija (*Lietuvos apeliacinio teismo 2016 m. vasario 4 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2-519-236/2016*), mišrių komunalinių atliekų surinkimo, pakuočių atliekų ir antrinių žaliavų surinkimo bei tvarkymo paslaugos (*Lietuvos apeliacinio teismo 2016 m. vasario 22 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2-564-236/2016*), komunalinių atliekų surinkimo savivaldybės teritorijoje ir jų vežimo į apdorojimo ar naudojimo įrenginius paslauga (*Lietuvos apeliacinio teismo 2016 m. vasario 22 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2-564-236/2016*), kultūros paveldo objekto (Neringos forto) paveldosaugos darbai (*Lietuvos apeliacinio teismo 2016 m. balandžio 7 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2-864-302/2016*), krovinių vežimo paslaugų užtikrinimas (*Lietuvos apeliacinio teismo 2016 m. balandžio 21 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2-952-180/2016*), medicininių atliekų šalinimo paslaugos (*Lietuvos apeliacinio teismo 2016 m. balandžio 28 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2-1020-236/2016*), lėktuvų nuomos paslaugos (siekiant Lietuvos kariuomenės uždavinių įgyvendinimo) (*Lietuvos apeliacinio teismo 2016 m. balandžio 28 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2-1010-302/2016*), strateginio dokumentų rengimo, investicijų projektų / galimybių studijų parengimo, paraiškų parengimo, projektų administravimo ir konsultavimo paslaugos (*Lietuvos apeliacinio teismo 2016 m. gegužės 5 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2-1088-302/2016*).

Vienas dažniausių Lietuvos apeliacinio teismo praktikoje naudojamų kriterijų dėl LAP netaikymo yra *skubos kriterijus*, kai turi būti įvertinta, ar yra perkančiosios organizacijos ir (ar) visuomenės poreikis kuo skubiau įsigyti VP objektą (pvz., *Lietuvos apeliacinio teismo 2016 m. sausio 28 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2-429-236/2016*). Skubos taikyti LAP reikalavimas, kaip viena iš būtinųjų jų taikymo sąlygų, yra minima ir Europos Sąjungos Teisingumo Teismo (toliau – ESTT) praktikoje (*ESTT pirmininko 2004 m. rugsėjo 27 d. nutartis byloje Nr. C-7/04 P(R), par. 28*).

Iš suformuotos praktikos matyti, kad poreikis dėl VP objekto įsigijimo turi būti realus ir neatidėliotinas. Perkančiajai organizacijai neįrodžius būtinumo įsigyti VP objektą, LAP gali būti taikomos (*Lietuvos apeliacinio teismo 2016 m. balandžio 14 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 2-867-236/2016*). Bylose dėl LAP taikymo, įrodinėjimo našta tenka šaliai, įrodinėjančiai šių priemonių būtinumą. Pavyzdžiui, perkančioji organizacija turi įrodyti, kad neįsigijus VP objekto egzistuoja reali grėsmė nenutrūkstamam paslaugų teikimui rajono gyventojams (pvz., *Lietuvos apeliacinio teismo 2016 m. sausio 21 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2-401-180/2016*).

Įvertinus LAP taikymo tokio pobūdžio bylose tendencijas, matyti, kad dažniausiai viešųjų pirkimų bylose taikomos LAP yra draudimas sudaryti VP sutartį, o jei ji sudaryta – sustabdyti jos vykdymą iki teismo sprendimo įsiteisėjimo (*Lietuvos apeliacinio teismo 2016 m. vasario 4 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2-515-236/2016*); VP konkurso procedūrų sustabdymas (*Lietuvos apeliacinio teismo 2016 m. balandžio 5 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2-860-236/2016*); VP procedūrų sustabdymas, draudimas perkančiajai organizacijai sudaryti pirkimo sutartį ir draudimas perkančiajai organizacijai organizuoti neskelbiamas derybas iki bus priimtas ir įsiteisės teismo sprendimas nagrinėjamoje byloje (*Lietuvos apeliacinio teismo 2016 m. balandžio 28 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2-956-236/2016*), sustabdyti viešojo pirkimo pagrindu sudarytos VP sutarties vykdymą (*Lietuvos apeliacinio teismo 2016 m. spalio 11 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2-1912-180/2016*).

Kiti laikinųjų apsaugos priemonių taikymo ir vykdymo klausimai

Nors laikinųjų apsaugos priemonių taikymo nutartimis yra išsprendžiami tarpiniai procesiniai klausimai, tai neatleidžia teismo nuo pareigos deramai motyvuoti savo priimamą procesinį sprendimą bei laikytis kitų procesinių reikalavimų. Vienas iš tokių – draudimas teismui priimti sąlyginius sprendimus. Vienoje iš bylų buvo įvertinta, jog teismas priėmė sąlyginę nutartį – leista parduoti atsakovų turtą su sąlyga, kad prieš tai į teismo depozitinę sąskaitą bus sumokėta ieškinio reikalavimų dydį atitinkanti suma. Tokios sąlyginės nutarties teismas neturėjo teisės priimti, nes įstatymų leidėjas CPK 267 straipsnyje imperatyviai įtvirtino draudimą priimti sprendimus, kurių įvykdymas priklausys nuo tam tikros sąlygos atsiradimo arba neatsiradimo, išskyrus sprendimą, nurodytą CPK 262 straipsnio 1 dalyje. Apeliacinės instancijos teismas pabrėžė, kad nurodytos proceso įstatymo normos taikytinos visiems procesiniams sprendimams, kurie reikalauja vykdymo, t. y. ne tik galutiniams procesiniams sprendimams, kuriais ginčas išnagrinėjamas iš esmės, nes pagal Lietuvos apeliacinio teismo praktiką sąvoka „teismo sprendimas“ CPK 267 straipsnio prasme apima bet kokią procesinį teismo priimtą sprendimą, įskaitant ir nutartis dėl laikinųjų apsaugos priemonių taikymo (*Lietuvos apeliacinio teismo 2013 m. birželio 7 d. nutartis civilinėje byloje Nr.2-1644/2013, 2015 m. vasario 17 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 2-392-381/2015*) (*Lietuvos apeliacinio teismo 2016 m. spalio 27 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2-1409-943/2016*).

Tačiau laikinųjų apsaugos priemonių taikymo klausimo išsprendimas pats savaime neužtikrina būsimo teismo sprendimo įvykdymo, išskyrus tuos atvejus, kai pageidaujamas teisinės pasekmės sukelti pats nutarties priėmimo faktas (pvz., draudimas atlikti tam tikrus veiksmus), kai tokios nutarties nereikia vykdyti priverstinai. Paprastai yra vykdomi tik įsiteisėję teismo sprendimai ir nutartys, tačiau proceso įstatymas leidžia išimtiniais atvejais nukreipti teismo sprendimą (nutartį) vykdyti skubiai. Teismo sprendimas gali būti nukreiptas vykdyti skubiai esant įstatyme įtvirtintiems privalomiems pagrindams (CPK 282 straipsnis) arba teismas turi teisę nuspręsti dėl teismo sprendimo ar nutarties vykdymo skubiai (fakultatyvieji pagrindai, įtvirtinti CPK 283 straipsnyje), tačiau toks teismo sprendimas privalo būti motyvuotas. Ši taisyklė taikytina ir teismo nutartims dėl laikinųjų apsaugos priemonių pakeitimo. Nutarčių dėl laikinųjų apsaugos priemonių taikymo vykdymo sąlygos nustatytos CPK 152 straipsnyje. Pagal šio straipsnio 1 dalį skubiai vykdomos nutartys dėl laikinųjų apsaugos priemonių taikymo. To paties straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad nutartis pakeisti vieną laikinąją apsaugos priemonę kita ir nutartis panaikinti laikinąsias apsaugos priemones vykdomos įsiteisėjus šioms nutartims, tačiau teismas gali leisti jas vykdyti skubiai. Teismas vienoje iš bylų (*Lietuvos apeliacinio teismo 2016 m. spalio 27 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2-1409-943/2016*) pažymėjo, kad leidimas skubiai vykdyti nutartis dėl laikinųjų apsaugos priemonių pakeitimo yra vienas fakultatyviojo skubaus vykdymo atveju. Skubaus teismo procesinių sprendimų vykdymo institutas yra išimtis iš bendrosios taisyklės, kad visiems asmenims privalomi ir vykdytini yra tik įsiteisėję teismo sprendimai, nutartys ar įsakymai (CPK 18 straipsnis), todėl sprendimą dėl fakultatyvaus leidimo skubiai vykdyti teismo sprendimą ar nutartį teismas privalo aiškiai ir išsamiai motyvuoti, t. y. pagrįsti, kokios ypatingos aplinkybės lemia, kad delsimas įvykdyti procesinį sprendimą sukeltų teisiškai nepageidaujamus padarinius: suinteresuotam asmeniui padarytą žalą ar tai, kad teismo procesinis sprendimas taptų neįvykdomas ar jo įvykdymas iš esmės pasunkėtų.

Dr. Vigintas Višinskis
Civilinių bylų skyriaus teisėjas

APELIACIJOS RIBOJIMAI ĮMONIŲ BANKROTO IR RESTRUKTŪRIZAVIMO PROCESĖ

Nemažą dalį 2016 metais Lietuvos apeliacinio teismo nagrinėtų civilinių ginčų sudarė ginčai, kilę iš įmonių bankroto ir restruktūrizavimo teisinių santykių. Vertinant Lietuvos apeliacinio teismo praktiką bankroto bylose, matyti, kad dauguma ginčų buvo susiję su įmonių bankroto bylos iškėlimo pradžia (įmonės nemokumo pagrindų nustatymas), kreditorių susirinkimų nutarimų panaikinimu ir kreditorių reikalavimų patvirtinimu. Mažiausiai Lietuvos apeliacinio teismo praktikoje ginčų šio pobūdžio bylose buvo dėl įmonės bankroto administratoriaus atstatydinimo ir baudų įmonės vadovams skyrimo. Įmonių restruktūrizavimo bylose daugiausia ginčų kilo dėl įmonės restruktūrizavimo bylos iškėlimo pagrindų vertinimo ir kreditorių susirinkimo sprendimų panaikinimo.

Nors apeliacine tvarka gali būti peržiūrimi daugelis pirmosios instancijos teismo procesinių sprendimų bankroto ir restruktūrizavimo klausimais, dalies tokių klausimų svarstymas negali būti perkeltas į apeliacinės instancijos teismą dėl apeliacijos objekto nebuvimo. 2016 metų Lietuvos apeliacinio teismo praktikoje taip pat pasitaikė atveju, kai įmonių bankroto ir restruktūrizavimo bylose Lietuvos apeliacinis teismas priėmė sprendimą nutraukti bylos nagrinėjimą, nustatęs, kad skundžiama pirmosios instancijos teismo nutartis negali būti apeliacijos objektu.

Sistemiškai aiškinant CPK 315 straipsnio 2 dalies 3 punkto ir 338 straipsnio nuostatas darytina išvada, kad jeigu teismo priimtu procesiniu sprendimu nėra užkertama galimybė tolesnei bylos eigai ir tokio procesinio sprendimo apskundimo apeliacine tvarka galimybė įstatymuose nenustatyta, apeliacinis procesas negali būti pradėtas, o pradėtas procesas turi būti nutrauktas. Nors tokie atvejai nėra labai dažni, tačiau jų vertinimui taip pat reikia skirti laiko, kas nebejotina atitraukia teisėją nuo kitų bylų nagrinėjimo.

Dažniausiai atvejai, kai Lietuvos apeliacinis teismas nustatė, kad skundžiama pirmosios instancijos teismo nutartis negali būti apeliacijos objektu, buvo susiję su skundais dėl sankcijų, nurodytų Lietuvos Respublikos įmonių bankroto įstatyme (toliau – Įmonių bankroto įstatymas), neskylimu, kitais procedūrinio pobūdžio bankroto proceso klausimais.

Atvejai, kai Teismas 2016 m. bankroto bylose pripažino, jog skundžiama pirmosios instancijos teismo nutartis negali būti apeliacijos objektu:

– Nutartis, kuria buvo atsisakyta patenkinti bankroto administratoriaus reikalavimą paskirti baudą atsakingam asmeniui dėl Įmonių bankroto įstatymo 10 straipsnio 7 dalies 1 punkte nustatytos pareigos nevykdymo. Lietuvos apeliacinis teismas nurodė: „Visgi CPK X skyriaus nuostatos, reglamentuojančios teismo nuobaudų rūšis bei jų skyrimą, nenumato galimybės skusti teismo nutartį, kuria pirmosios instancijos teismas, vadovaudamasis CPK 106 straipsniu, skyrė arba atsisakė skirti proceso dalyviui baudą. Remiantis CPK 107 straipsnio 1 dalimi tik asmuo, kuriam yra paskirta bauda, gali prašyti teismą, paskyrusį baudą, ją panaikinti arba sumažinti. Pagal minėto CPK straipsnio 2 dalį atskirasis skundas gali būti paduodamas tik asmens, kuriam bauda paskirta, ir tik dėl teismo nutarties, kuria pareiškimas panaikinti ar sumažinti baudą, paduotas CPK

107 straipsnio 1 dalyje nustatyta tvarka, atmetamas“ (*Lietuvos apeliacinio teismo 2016 m. gruodžio 15 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2-2100-798/2016*).

– Nutartis dėl įpareigojimo bankrutuojančios įmonės direktoriui pateikti bankroto administratoriui visą įmonės turtą pagal balansą, sudarytą nutarties išskelti bankroto bylą įsiteisėjimo dienos duomenimis, ir visus dokumentus. Lietuvos apeliacinis teismas pažymėjo, kad „tokios teismo nutarties apskundimo galimybė nenumatyta nei Įmonių bankroto įstatyme, nei CPK normose. Be to, tokia teismo nutartimi nėra užkertama galimybė tolesnei bylos eigai, t. y. bankroto procesui. Dėl to darytina išvada, kad skundžiama pirmosios instancijos teismo nutartis negali būti apeliacijos objektas“ (*Lietuvos apeliacinio teismo 2016 m. vasario 11 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 2-319-330/2016*).

– Nutartis, kuria atmetas bankroto administratoriaus prašymas priimti sprendimą dėl bankrutavusios įmonės pabaigos. Lietuvos apeliacinis teismas konstatavo, kad „tokia teismo nutartis neužkerta kelio tolesnei bankroto bylos eigai“ (*Lietuvos apeliacinio teismo 2016 m. kovo 3 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 2-632-381/2016*).

– Nutartis, kuria patenkintas bankroto administratorės prašymas dėl pareiškimo įmonės bankrotą pripažinti tyčiniu atsiėmimo (prašymas paliktas nenagrinėtas). Lietuvos apeliacinis teismas pažymėjo: „Nors įstatymas numato pirmosios instancijos teismo nutarties, kuria pareiškimas (ieškinys) paliekamas nenagrinėtas, apskundimo galimybę (CPK 298 straipsnis), šios įstatymo bendrosios nuostatos atžvilgiu CPK 139 straipsnio 2 dalies norma, kurioje nurodyta, kad nutartis neskundžiama, yra specialioji“ (*Lietuvos apeliacinio teismo 2016 m. birželio 23 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 2-1308-330/2016*).

– Nutartis, kuria pavesta įmonės bankroto administratorėi atlikti konkretų veiksmą, susijusį su kreditorių susirinkime priimtų nutarimų įgyvendinimu, – sudaryti bankrutavusiai bendrovei priklausančio žemės sklypo pertvarkymo padalijimo būdu sandorį (*Lietuvos apeliacinio teismo 2016 m. sausio 21 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 2-185-330/2016*).

– Nutartis, kuria atsisakyta priimti prašymą pakeisti (atstatydinti) administratorių, nes ji neužkerta kelio tolesniam bylos nagrinėjimui (*Lietuvos apeliacinio teismo 2016 m. vasario 18 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 2-458-330/2016*).

– Nutartis, kuria pratęstas terminas likvidavimo procedūroms atlikti (*Lietuvos apeliacinio teismo 2016 m. birželio 16 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 2-1154-381/2016*).

Restruktūrizavimas

2016 metais Lietuvos apeliacinio teismo įmonių restruktūrizavimo bylų praktikoje taip pat pasitaikė atvejų, kai buvo pripažinta, jog skundžiama pirmosios instancijos teismo nutartis negali būti apeliacijos objektu. Pavyzdžiui, pirmosios instancijos teismo nutartis patvirtinti restruktūrizavimo plano pakeitimus taip pat yra galutinė ir neskundžiama bei negali būti apeliacijos objektas. Lietuvos apeliacinis teismas konstatavo, kad „vadovaudamasis ĮRĮ 14 straipsnio 6 dalimi, teismas, gavęs administratoriaus restruktūrizavimo plano projektą, per 15 kalendorinių dienų rašytinio proceso tvarka priima nutartį dėl restruktūrizavimo plano; teismo nutartis patvirtinti restruktūrizavimo planą yra galutinė ir neskundžiama. Remiantis to paties straipsnio 11 dalimi, restruktūrizavimo plano pakeitimai svarstomi ir tvirtinami tokia pačia tvarka kaip ir restruktūrizavimo planas. *Taigi, sistemiškai aiškinant šias teisės nuostatas, teismo nutartis patvirtinti restruktūrizavimo plano pakeitimus*

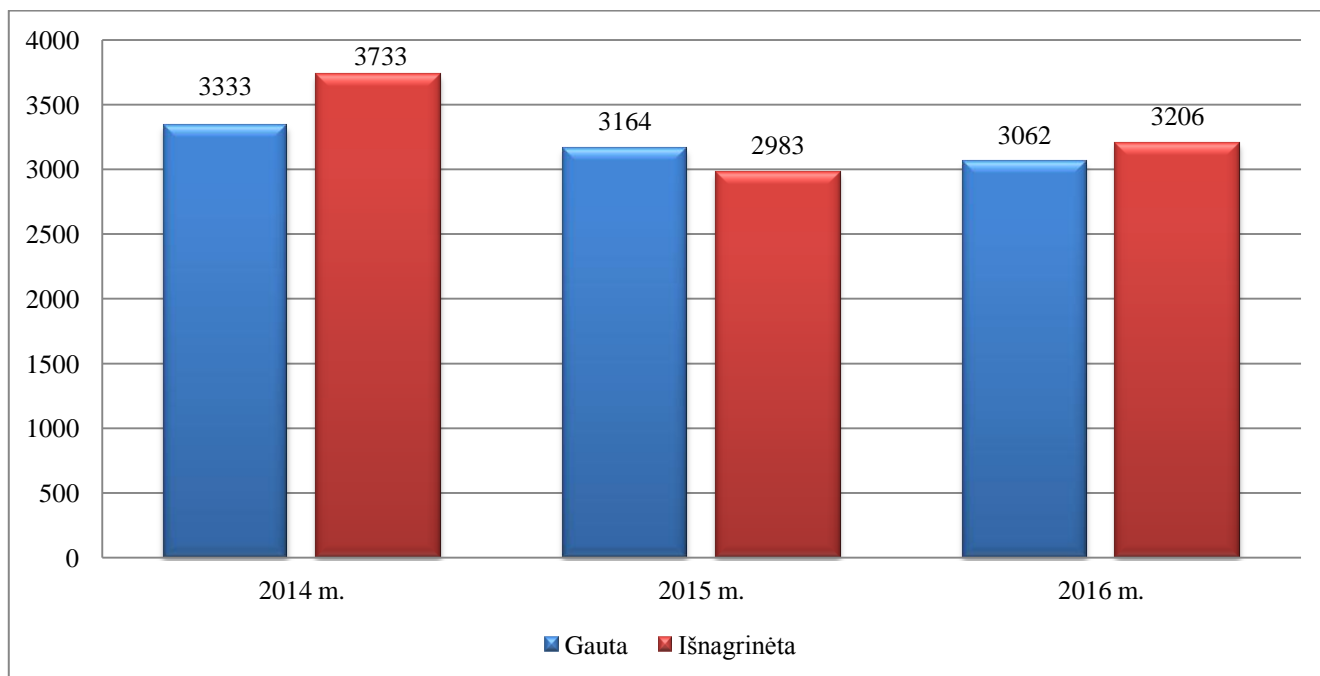
taip pat yra galutinė ir neskundžiama bei negali būti apeliacijos objektas“ (Lietuvos apeliacinio teismo 2016 m. kovo 24 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 2-769-381/2016).

Visi minėti apeliacijos ribojimai nėra savitiksliai, jais siekiama užkirsti kelią formotis instanciniam mentalitetui, tokiu būdu taip pat įgyvendinami proceso koncentruotumo, ekonomiškumo ir draudimo piktnaudžiauti teise principai, kurie itin aktualūs įgyvendinant tiek bankroto, tiek restruktūrizavimo procesus.

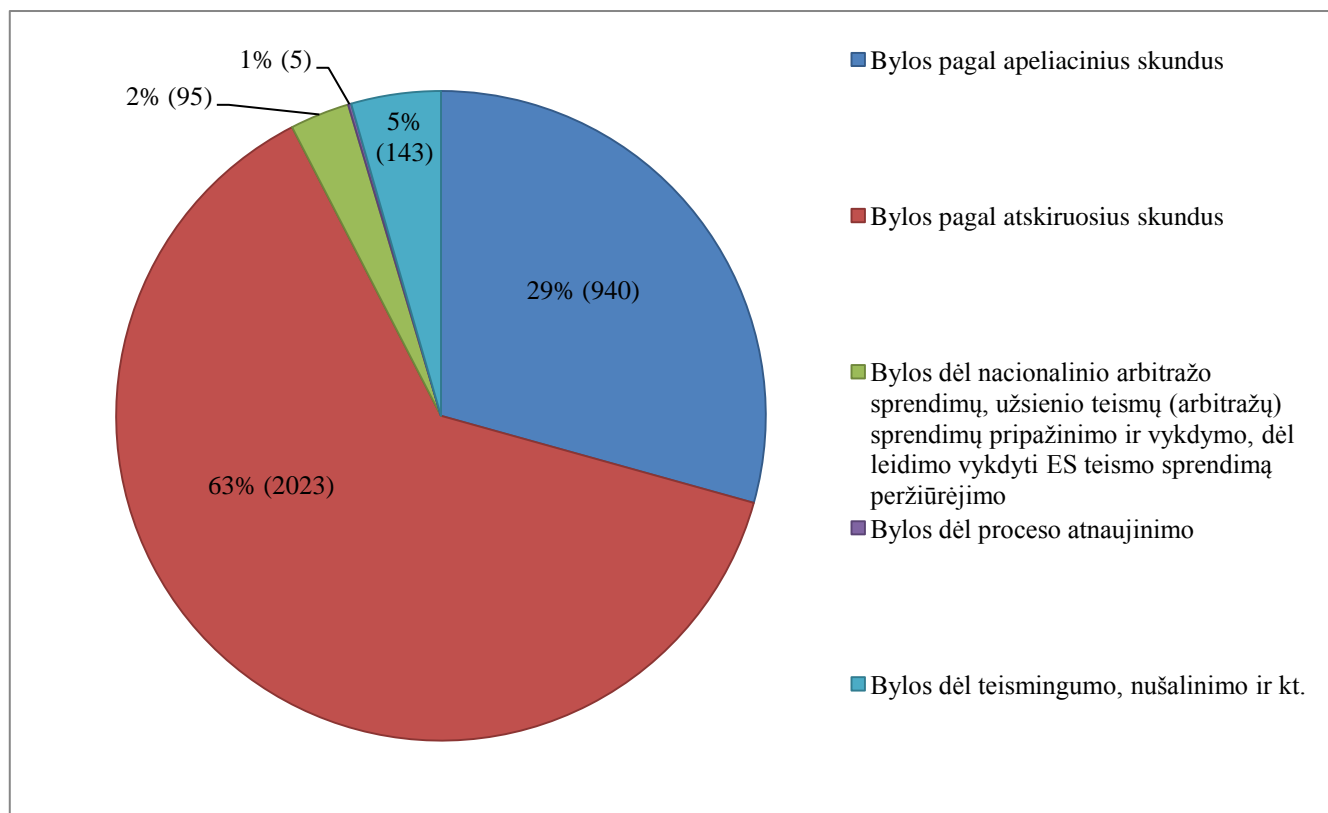

STATISTIKA

LIETUVOS APELIACINIAME TEISME GAUTA IR IŠNAGRINĖTA CIVILINIŲ BYLŲ

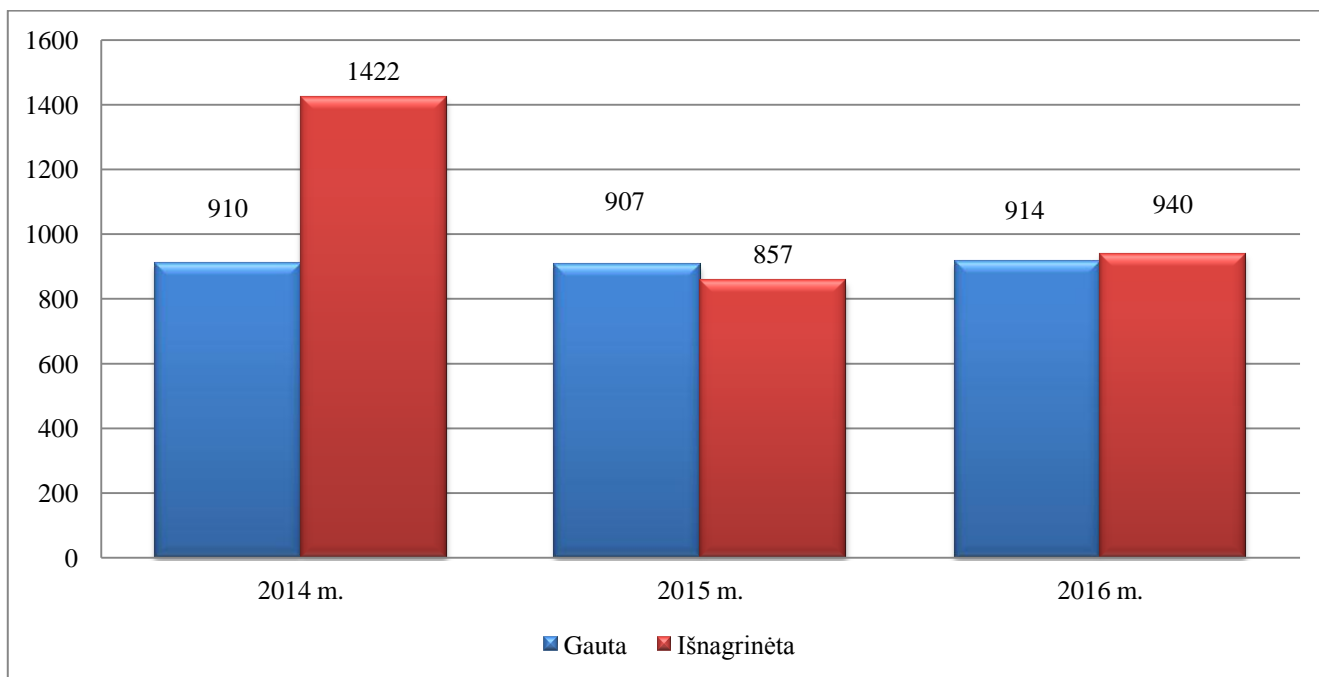

IŠNAGRINĖTOS CIVILINĖS BYLOS

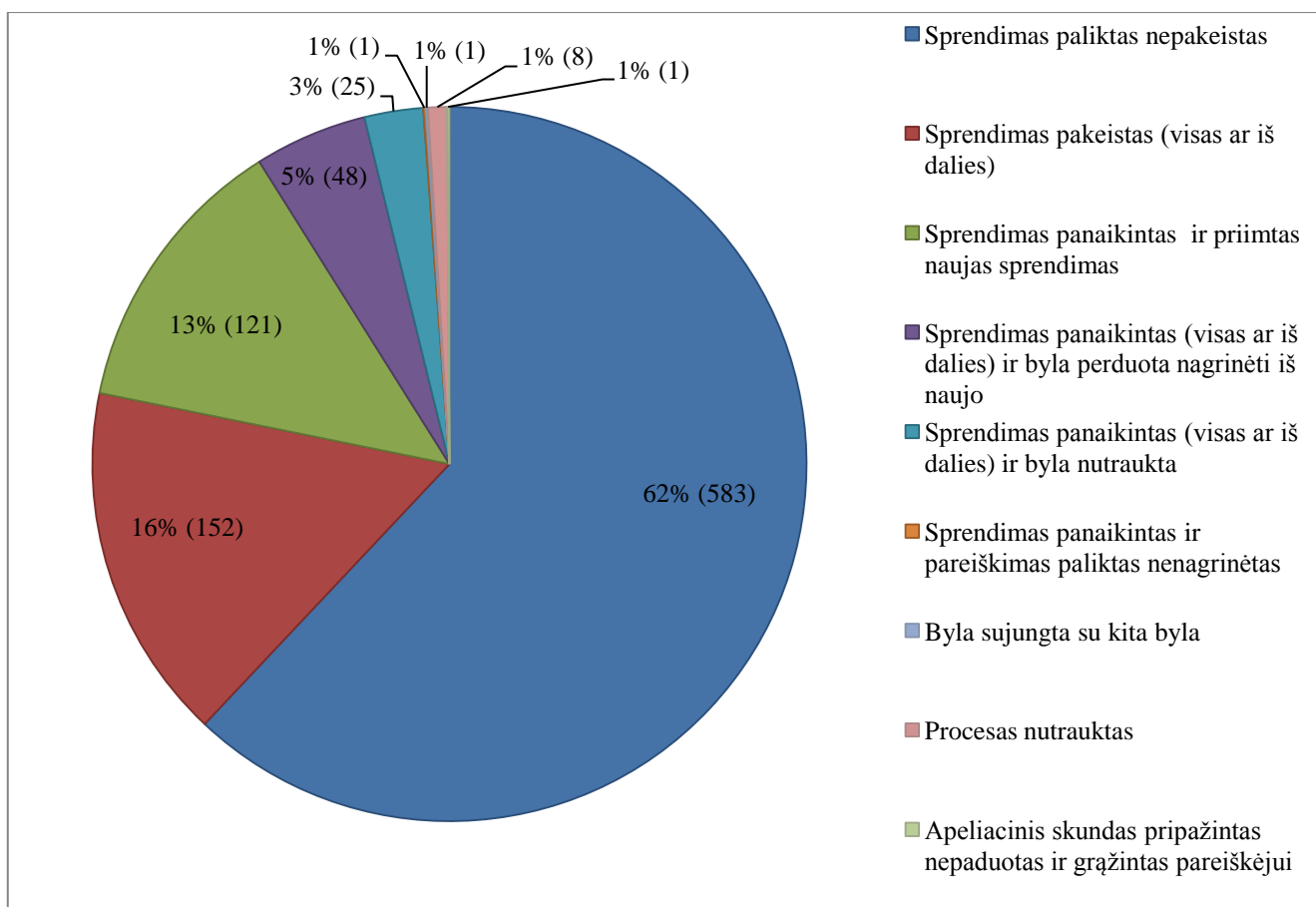

GAUTA IR IŠNAGRINĖTA CIVILINIŲ BYLŲ PAGAL APELIACINIUS SKUNDUS

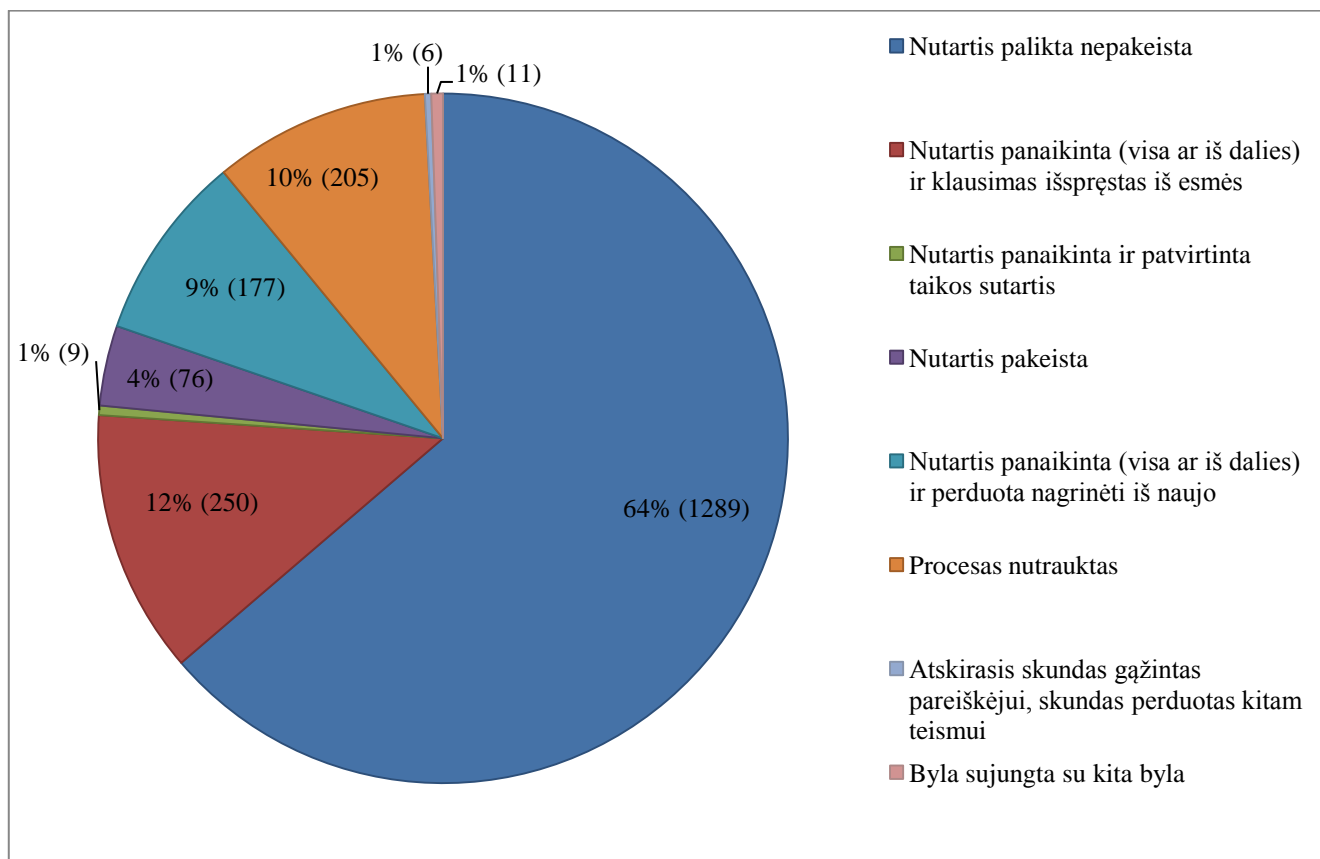

CIVILINIŲ BYLŲ PAGAL APELIACINIUS SKUNDUS IŠNAGRINĖJIMO REZULTATAI

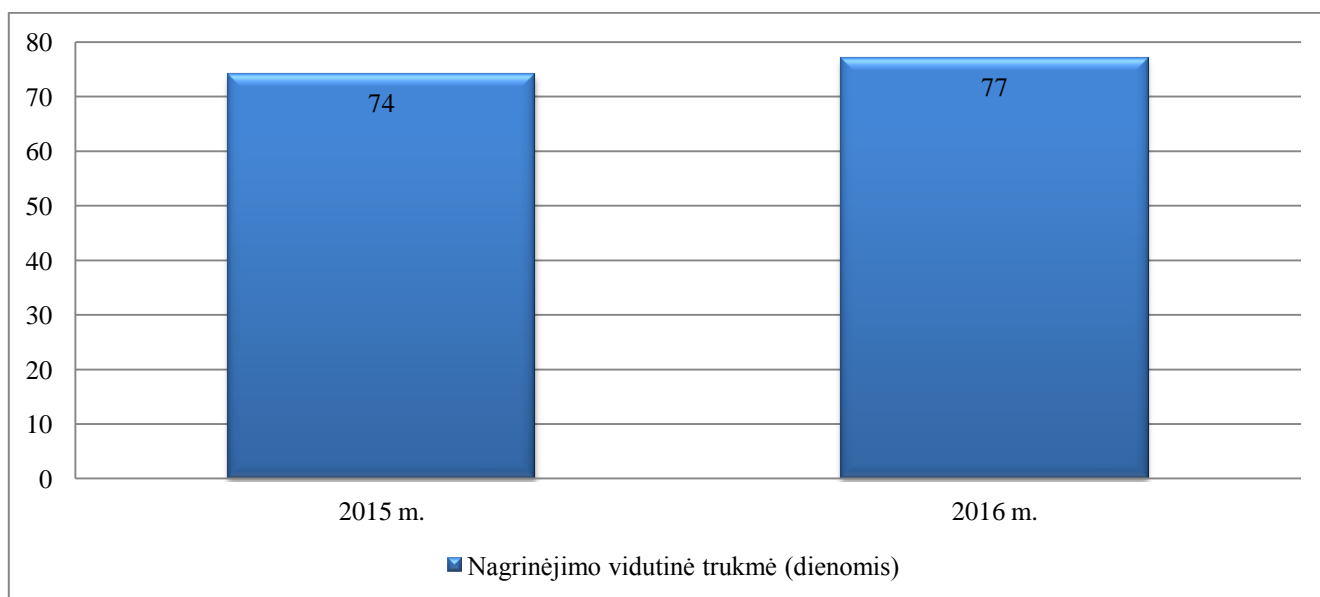

CIVILINIŲ BYLŲ PAGAL ATSKIRUOSIUS SKUNDUS IŠNAGRINĖJIMO REZULTATAI

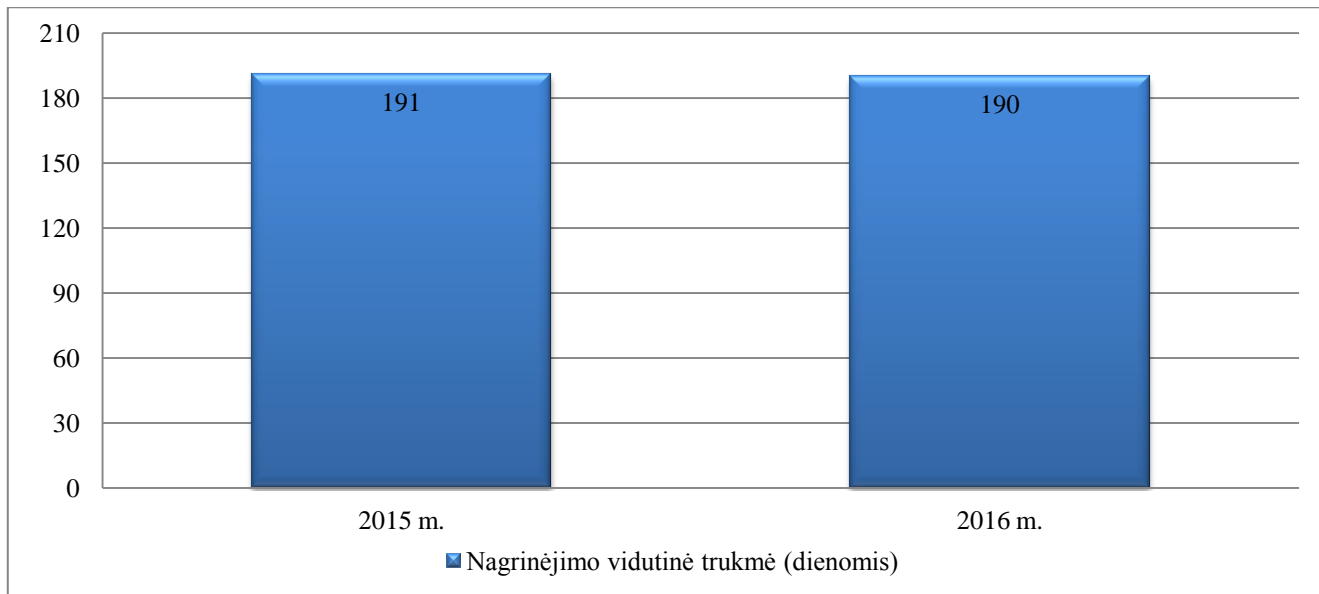

CIVILINĖS BYLOS PAGAL ATSKIRĄJĮ SKUNDĄ NAGRINĖJIMO VIDUTINĖ TRUKMĖ NUO BYLOS GAVIMO TEISME DIENOS IKI GALUTINIO TEISMO PROCESINIO SPRENDIMO PRIĖMIMO

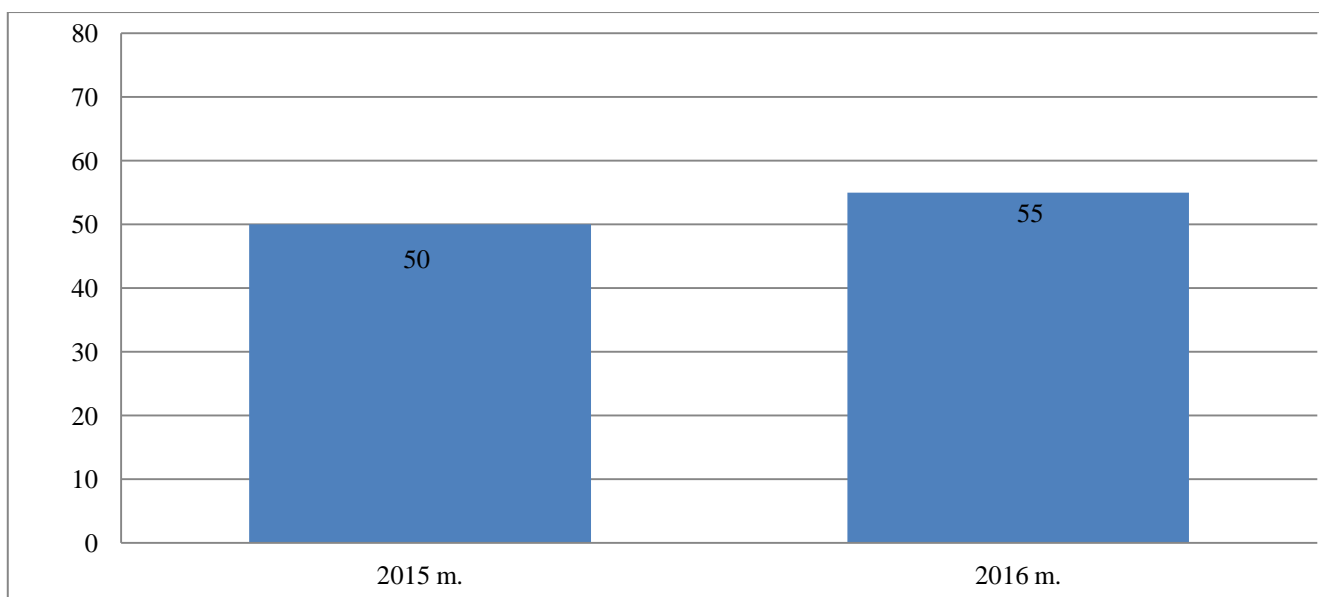

CIVILINĖS BYLOS PAGAL APELIACINIŲ SKUNDŲ NAGRINĖJIMO VIDUTINĖ TRUKMĖ NUO BYLOS GAVIMO TEISME DIENOS IKI GALUTINIO TEISMO PROCESINIO SPRENDIMO PRIĖMIMO

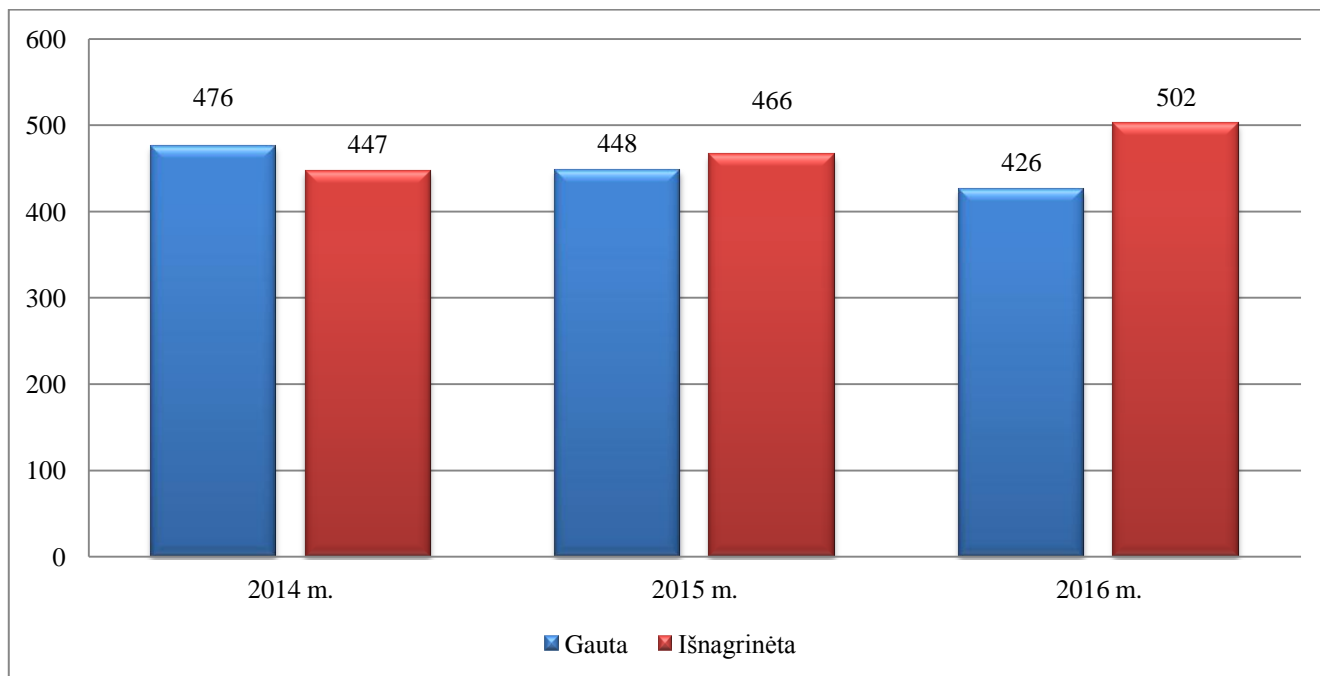

VIENO CIVILINĖS BYLOS NAGRINĖJANČIO TEISĖJO VIDUTINIS IŠNAGRINĖTŲ BYLŲ PAGAL APELIACINIUS SKUNDUS SKAIČIUS

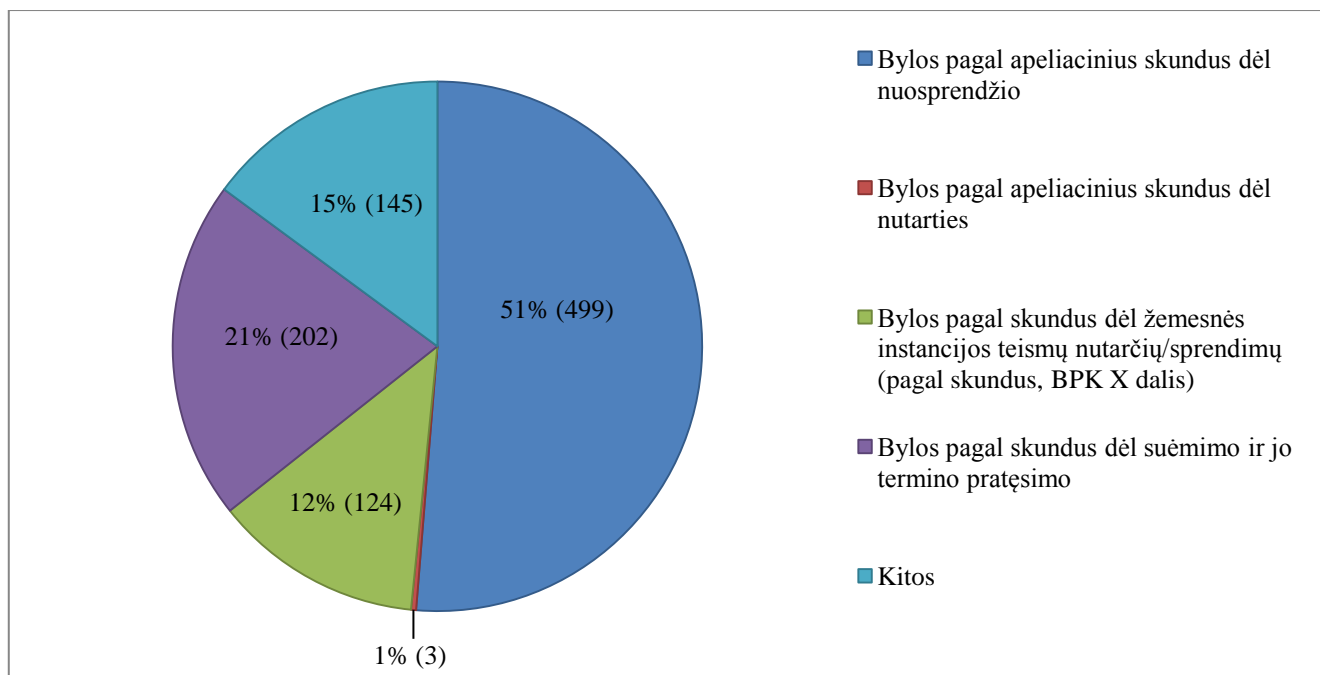

GAUTA IR IŠNAGRINĖTA BAUDŽIAMŲJŲ BYLŲ PAGAL APELIACINIUS SKUNDUS

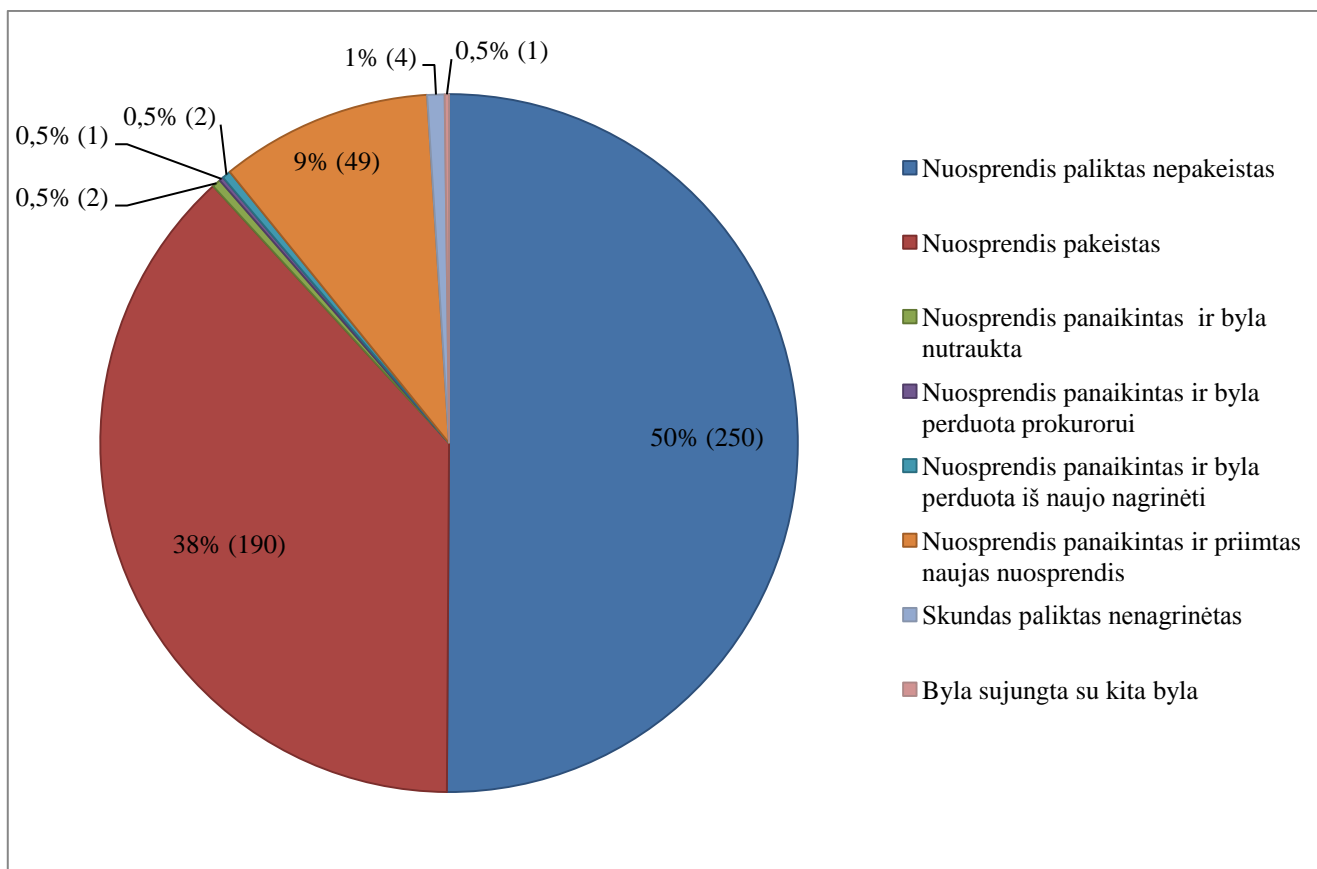

IŠNAGRINĖTOS BAUDŽIAMOSIOS BYLOS

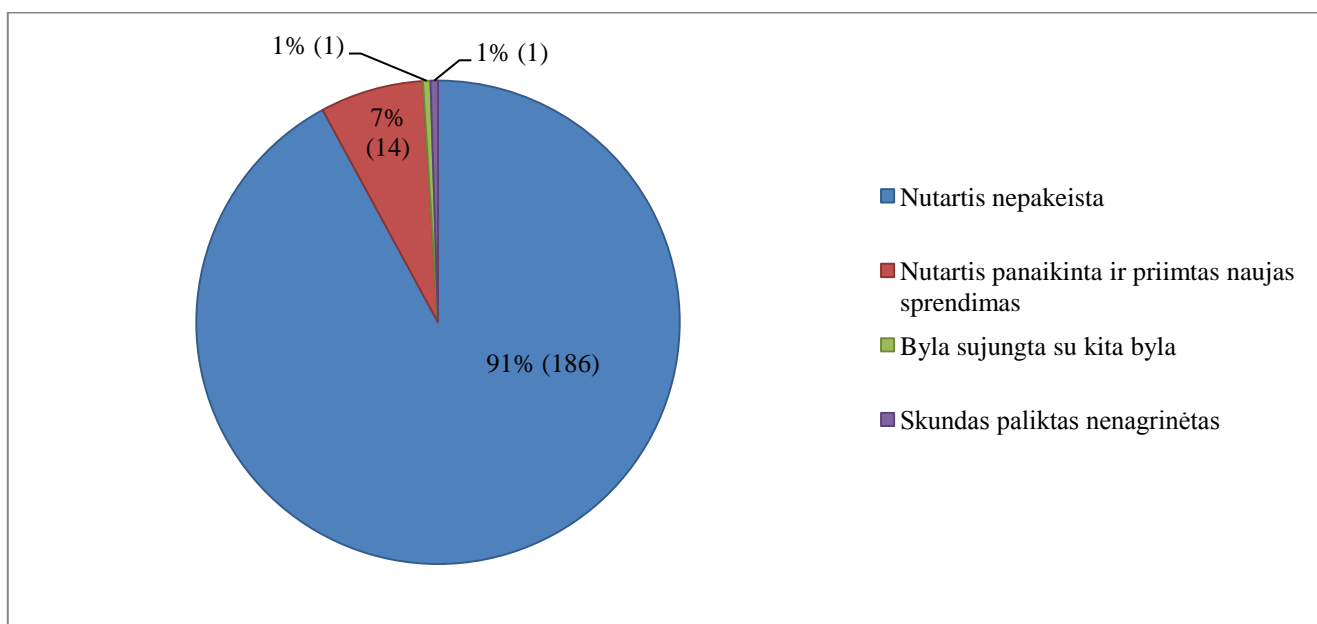

BAUDŽIAMŲJŲ BYLŲ PAGAL APELIACINIUS SKUNDUS DĖL NUOSPRENDŽIŲ IŠNAGRINĖJIMO REZULTATAI

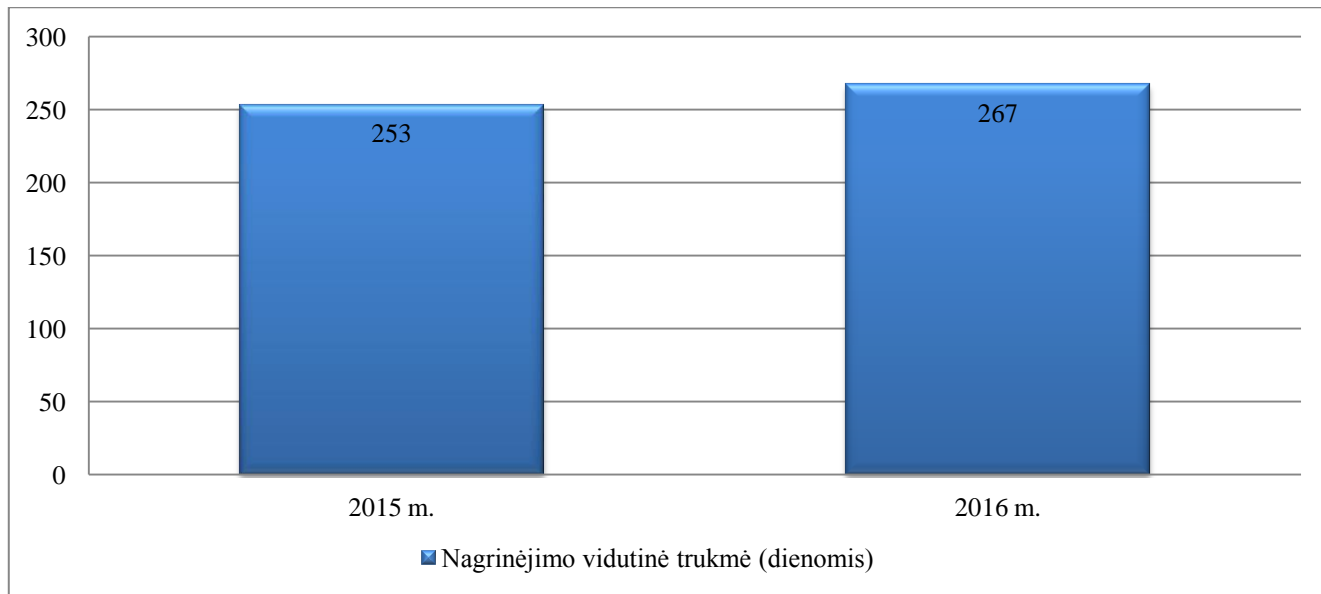

SKUNDŲ DĖL KARDOMOSIOS PRIEMONĖS (SUĖMIMO) IŠNAGRINĖJIMO REZULTATAI

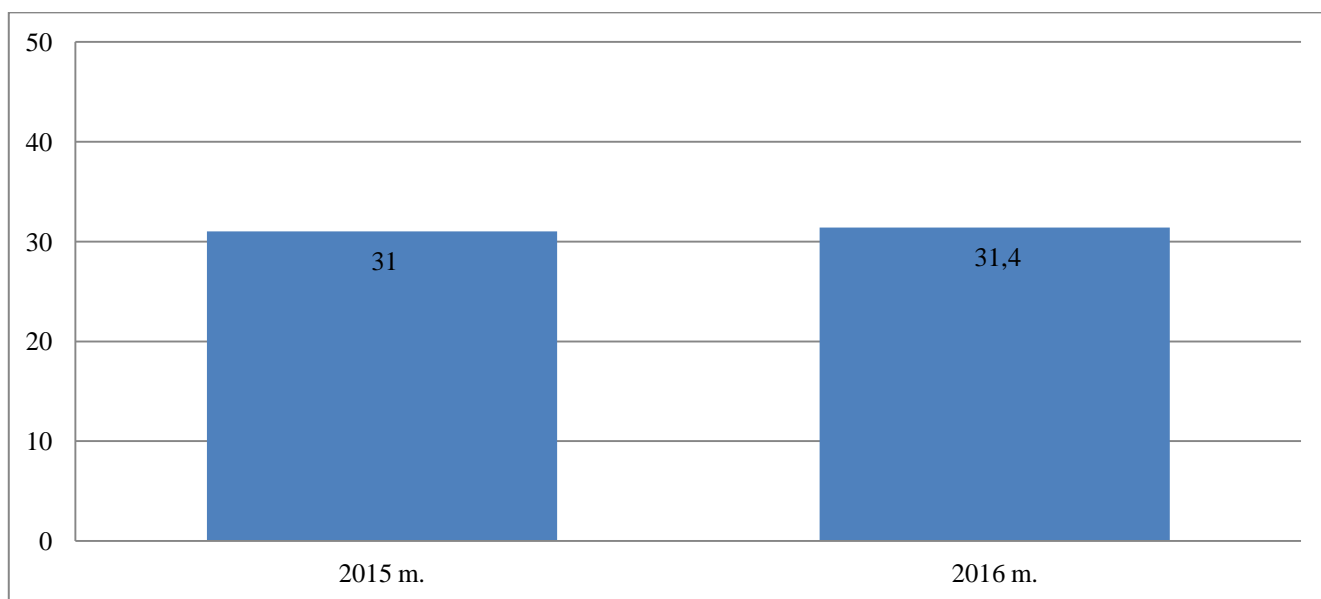

BAUDŽIAMOSIOS BYLOS PAGAL APELIACINIŲ SKUNDŲ NAGRINĖJIMO VIDUTINĖ TRUKMĖ NUO BYLOS GAVIMO TEISME DIENOS IKI GALUTINIO TEISMO PROCESINIO SPRENDIMO PRIĖMIMO

VIENO BAUDŽIAMASIAS BYLAS PAGAL APELIACINIUS SKUNDUS NAGRINĖJANČIO TEISĖJO VIDUTINIS IŠNAGRINĖTŲ BYLŲ SKAIČIUS

TEISMO PERSONALAS

Lietuvos apeliacinis teismas (toliau – ir Teismas) susideda iš 33 teisėjų: Teismo pirmininko, Baudžiamųjų bylų skyriaus pirmininko, Civilinių bylų skyriaus pirmininkės, 14 Baudžiamųjų bylų skyriaus teisėjų ir 16 Civilinių bylų skyriaus teisėjų.

2016 metais Lietuvos apeliacinio teismo teisėjų sudėtį papildė nauji teisėjai – Algimantas Valantinas, Antanas Rudzinskas ir Goda Ambrasaitė-Balynienė.

Per šiuos metus Lietuvos apeliaciniame teisme įvyko esminės permainos administracijoje – Lietuvos Respublikos Prezidento 2016 m. balandžio 15 d. dekretu Teismo pirmininku buvo paskirtas Algimantas Valantinas.

Teismo vadovams, teisėjams jų funkcijas įgyvendinti padeda valstybės tarnautojai ir darbuotojai: Teismo kanclerė, Teismo pirmininko ir skyrių pirmininkų patarėjai, padėjėjai, teisėjų padėjėjai, Teismų praktikos skyriaus konsultantai, skyrių raštinių specialistai, Personalo ir dokumentų valdymo bei Informacijos išteklių ir viešųjų pirkimų skyrių specialistai, kitų padalinių valstybės tarnautojai ir darbuotojai. Šiuo metu Teisme dirba 94 valstybės tarnautojai ir 22 darbuotojai, dirbantys pagal darbo sutartis.

Taigi iš viso Teisme dirba 149 asmenys: teisėjai, valstybės tarnautojai ir darbuotojai, dirbantys pagal darbo sutartis.

Teisme darbuojasi nemažai mokslininkų. Civilinių bylų skyriaus pirmininkė dr. Egidija Tamošiūnienė ir teisėjas dr. Vigintas Višinskis yra Mykolo Romerio universiteto Privatinės teisės instituto profesoriai. Privatinės teisės institute mokslinę veiklą vykdo ir Civilinių bylų skyriaus teisėjai docentė dr. Goda Ambrasaitė-Balynienė bei lektorius dr. Antanas Rudzinskas. Civilinių bylų skyriaus teisėjo padėjėja Vilija Badaraitė 2016 metais dirbo Mykolo Romerio universiteto Teisės fakulteto Tarptautinės ir Europos Sąjungos teisės instituto lektore.

Nuo 2016 metų Teismų praktikos skyriuje dirba trys mokslinę veiklą pradedantys mokslininkai – šio skyriaus vedėja Dovilė Murauskienė, Mykolo Romerio universiteto Baudžiamosios teisės ir proceso instituto doktorantė ir šio instituto lektorė, bei šio skyriaus konsultantai Laura Mickevičiūtė, Vilniaus universiteto Teisės fakulteto Baudžiamosios justicijos katedros doktorantė, ir Remigijus Jokubauskas, Mykolo Romerio universiteto Privatinės teisės instituto doktorantas.

Lietuvos apeliacinio teismo teisėjai ir darbuotojai užsiima ne tik moksline veikla universitetuose, bet ir 2016 metais vedė mokymus teisėjams ir teisėjų padėjėjams. Teisėjams ir teisėjų padėjėjams paskaitas skaitė Teismo pirmininkas Algimantas Valantinas, Civilinių bylų skyriaus pirmininkė Egidija Tamošiūnienė, šio skyriaus teisėjai Vigintas Višinskis, Goda Ambrasaitė-Balynienė, Antanas Rudzinskas, Teismo pirmininko padėjėja (atstovė spaudai) Vilma Budėnienė, vyriausioji specialistė (lituanistė) Lina Mišutienė. Teismų praktikos skyriaus vedėja Dovilė Murauskienė 2016 metais, bendradarbiaudama su Nacionaline teismų administracija ir Žmogaus studijų centru, su bendraautoriais parengė metodinę priemonę „Savanorių vadovas: kaip teikti paramą nukentėjusiesiems ir liudytojams teisme?“, taip pat specializuotą pagalbos liudytojams ir nukentėjusiesiems teikimo programą, pagal kurią mokė visus projekte dalyvaujančius savanorius.

2016 metais Lietuvos apeliacinis teismas daug dėmesio skyrė Teismo personalo kvalifikacijai kelti. Teisėjų padėjėjai ir kiti Teismo darbuotojai dalyvavo tiek kitų institucijų, tiek paties Teismo administracijos organizuotuose mokymuose, seminaruose, konferencijose. Teismo personalas kvalifikaciją kėlė ir užsienio valstybėse vykusiuose renginiuose. Štai Civilinių bylų skyriaus pirmininkė Egidija Tamošiūnienė 2016 m. kovo

31–balandžio 3 d. dalyvavo Vienoje (Austrija) vykusioje 15-ojoje Europos deliktų teisės konferencijoje. 2016 m. gegužės 19–21 dienomis Egidija Tamošiūnienė dalyvavo Portorožo mieste, Slovėnijoje, vykusioje tarptautinėje mokslinėje praktinėje konferencijoje, kurioje buvo kalbama apie problemas, susijusias su laisvu teismo sprendimų judėjimu Europos Sąjungoje. Šios konferencijos metu pristatyti pranešimai buvo publikuoti straipsnių rinkinyje. Šiame rinkinyje paskelbtas ir pranešimą kartu su kolegomis rengusios Civilinių bylų skyriaus pirmininkės prof. dr. Egidijos Tamošiūnienės straipsnis „Teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose vykdymo bendroji apžvalga Lietuvoje“. Šiame leidinyje taip pat išspausdinti mokslininkų, profesorių iš Austrijos, Didžiosios Britanijos, Italijos, Slovėnijos straipsniai. Civilinių bylų skyriaus pirmininkė 2016 m. rugpjūčio 23–26 dienomis dalyvavo Krokuvoje (Lenkija) vykusiuose Europos teisės akademijos (ERA) organizuojuose mokymuose „Tarpvalstybinis bylinėjimasis civilinėse bylose: Reglamentas Briuselis Ia“, lapkričio 20–25 dienomis Bukarešte (Rumunija) Europos teisėjų mokymo tinklo organizuojuose mokymuose „Teisminis bendradarbiavimas civilinėse bylose“.

Civilinių bylų skyriaus teisėjas Vigintas Višinskis 2016 metais aktyviai dalyvavo Europos teismų tarybų tinklo darbo grupės susitikimuose, vykusiuose įvairiose Europos valstybėse. Taip pat teisėjas 2016 m. gegužės 1–4 dienomis dalyvavo Florencijoje (Italija) vykusiame Europos teisės universiteto organizuotame seminare Europos Sąjungos vartotojų teisių apsaugos teisinio reglamentavimo klausimais. 2016 m. gegužės 25–27 dienomis teisėjas Vigintas Višinskis kartu su Civilinių bylų skyriaus teisėja Romualda Janovičiene dalyvavo Berlyne (Vokietija) vykusiame VŠĮ Mediacijos instituto kartu su partneriais organizuotoje konferencijoje, skirtoje vaikų teisėms užtikrinti, nagrinėjant vaikų grobimo bylas pagal 1980 m. Hagos konvenciją.

Civilinių bylų skyriaus teisėja Goda Ambrasaitė-Balynienė 2016 m. vasario 10–12 dienomis dalyvavo Stokholme (Švedija) vykusioje konferencijoje „Bendro patentų teismo Šiaurės ir Baltijos valstybių regioninis skyrius“. Teisėja taip pat dalyvavo 2016 m. gegužės 2–5 dienomis Alikantėje (Ispanija) vykusiame Vidaus rinkos derinimo tarnybos (OHIM) organizuotame seminare, skirtame intelektinės nuosavybės bylas nagrinėjantiems teisėjams „Pajamų, gautų pažeidžiant intelektinės nuosavybės teises, konfiskavimas“. Teisėja Goda Ambrasaitė-Balynienė dalyvavo ir kituose užsienio valstybėse vykusiuose renginiuose, daugiausia skirtuose intelektinės nuosavybės reglamentavimo klausimams nagrinėti.

Baudžiamųjų bylų skyriaus teisėja Laima Garnelienė 2016 metais aktyviai dalyvavo Europos teismų tarybų tinklo darbo grupės ir Europos Tarybos Europos veiksmingo teisingumo komisijos susitikimuose. Taip pat teisėja 2016 m. gegužės 1–5 dienomis dalyvavo Alikantėje (Ispanija) vykusiame Vidaus rinkos derinimo tarnybos (OHIM) organizuotame seminare „Turto konfiskavimas ir intelektinės nuosavybės apsauga“. Teisėja Laima Garnelienė 2016 m. lapkričio 10–11 dienomis dalyvavo Taline (Estija) vykusioje Šiaurės ministrų tarybos biuro Estijoje organizuotoje konferencijoje „Prekyba žmonėmis“, kurioje skaitė pranešimą „Iššūkis teismams – kada nusikaltėlis yra auka?“

Civilinių bylų skyriaus teisėjas Artūras Driukas 2016 m. kovo 12–20 dienomis dalyvavo Lisabonoje (Portugalija) vykusiame seminare žmogaus teisių apsaugos klausimais. Baudžiamųjų bylų skyriaus teisėja Sigita Bieliauskienė 2016 m. rugpjūčio 23–26 dienomis dalyvavo Krokuvoje (Lenkija) vykusiuose Europos teisės akademijos (ERA) organizuojuose mokymuose „Tarpvalstybinis bylinėjimasis civilinėse bylose: Reglamentas Briuselis Ia“.

Baudžiamųjų bylų skyriaus teisėja Daiva Pranytė-Zalietkienė 2016 m. rugsėjo 19–22 dienomis dalyvavo Madride (Ispanija) vykusiuose Europos teismo tinklo (EJTN) organizuojuose mokymuose „Kibernetinių nusikaltimų terminologija“ („*Language training on the vocabulary of Cybercrime*“).

Civilinių bylų skyriaus pirmininko patarėjas Vytautas Chocha 2016 metais lapkričio mėnesį dalyvavo Tryre (Vokietija) vykusioje Europos teisės akademijos (ERA) organizuotoje kasmetinėje konferencijoje dėl Europos autorių teisių („*Annual Conference on European Copyright Law 2016*“). Konferencijos metu buvo pristatyta Europos Komisijos siūloma Europos Sąjungos autorių teisių reforma, aptarta autorių teisių problematika, susijusi su tarpvalstybiniu elementu, apžvelgta aktuali Europos Sąjungos Teisingumo Teismo (ESTT) praktika, ypatingą dėmesį skiriant bylai *HP prieš Reprobelt* (ESTT byla C-572/13).

Lietuvos apeliacinio teismo vadovai ir teisėjai aktyviai dalyvauja teismų savivaldos ir visuomeninėje veikloje. Teisėjų tarybos veikloje iki 2016 m. lapkričio mėnesio dalyvavo šie Lietuvos apeliacinio teismo teisėjai: Baudžiamųjų bylų skyriaus pirmininkas Aloyzas Kruopys, Teismo pirmininkas Algimantas Valantinas, teisėjai Vigintas Višinskis, Laima Garnelienė ir Gintaras Pečiulis. Nuo 2016 metų balandžio mėnesio į Teisėjų tarybos sudėtį įeina Teismo pirmininkas Algimantas Valantinas (Teisėjų tarybos pirmininko pavaduotojas (nuo 2016 metų lapkričio mėnesio), taip pat Investicijų ir biudžeto komiteto koordinatorius, Komunikacijos ir Teismų administravimo komitetų narys), Baudžiamųjų bylų skyriaus pirmininkas Aloyzas Kruopys (Informacinių technologijų komiteto narys), teisėjai Vigintas Višinskis (Mokymų ir tarptautinių ryšių komiteto narys), Gintaras Pečiulis (Mokymų ir tarptautinių ryšių komiteto narys, Balsų skaičiavimo komisijos narys). Teisėjų garbės teismo darbe 2016 metais dalyvavo Teismo teisėjas Albinas Bielskis. Į Teisėjų etikos ir drausmės komisijos sudėtį iki 2016 metų lapkričio mėnesio buvo įtrauktas Teismo teisėjas Linas Žukauskas. Nuo 2016 metų lapkričio mėnesio ši teisėją pakeitė teisėja Sigita Bieliauskienė.

Civilinių bylų skyriaus pirmininkė Egidija Tamošiūnienė 2016 metais buvo Pretendentų į teisėjų egzaminų komisijos pirmininkė. Šios komisijos veikloje dalyvavo ir Teismo teisėja Daiva Pranytė-Zaleckienė. Civilinių bylų skyriaus pirmininkė Egidija Tamošiūnienė 2016 metais buvo paskirta naujai sudarytos Nuolatinės teisėjų veiklos vertinimo komisijos pirmininke. Iki 2016 metų lapkričio mėnesio šios komisijos nare buvo ir teisėja Danutė Gasiūnienė.

Civilinių bylų skyriaus pirmininkė Egidija Tamošiūnienė, Teismo teisėjas Vigintas Višinskis yra Civilinio proceso kodekso priežiūros komiteto nariai.

Civilinių bylų skyriaus teisėjas Vigintas Višinskis 2016 metais buvo Lietuvos atstovas Konsultacinėje Europos teisėjų taryboje (CCJE) ir darbo grupės, atsakingos už išvados „Dėl teismo precedento“ parengimą, narys. Taip pat Vigintas Višinskis dalyvavo Europos teismų tarybų tinklo (ENCJ) darbo grupės „Teismų nepriklausomumas ir atskaitomybė“ (angl. *Independence and Accountability of the Judiciary*) veikloje.

Baudžiamųjų bylų skyriaus teisėja Laima Garnelienė 2016 metais dalyvavo Europos veiksmingo teisingumo komisijos (CEPEJ) darbe kaip Lietuvos Respublikos deleguota narė, taip pat dalyvavo Europos teismų tarybų tinklo (ENCJ) darbo grupės „Teismų sistemos finansavimas“ veikloje.

Civilinių bylų skyriaus pirmininkė Egidija Tamošiūnienė 2016 metais dalyvavo Teisingumo ministerijos sudarytos darbo grupės, rengusios Visuomeninių teisėjų (tarėjų) instituto teismuose koncepciją, veikloje.

Teismo teisėjas Artūras Driukas 2016 metais dalyvavo Teisminės mediacijos komisijos darbe ir buvo šios komisijos pirmininkas. Teisėjas yra teismo mediatorius, vykdo mediacijos procesus. Teisėjo padėjėjai Kristina Krickienė ir Rokas Žiupsnys irgi dalyvauja Lietuvos mediatorių veikloje. Be to, Kristina Krickienė užsiima mediacijos veiklos skatinimo ir visuomenės švietimo apie šį institutą veikla – veda paskaitas tema „Ką žinome apie mediaciją ir mediatorių?“

Lietuvos apeliacinio teismo teisėjų padėjėjai kasmet sėkmingai laiko teisėjų egzaminus ir pradeda teisėjo karjerą – 2016 metas 3 Lietuvos apeliacinio teismo teisėjų padėjėjai tapo apylinkių teismų teisėjais. Dar viena teisėjo padėjėja sėkmingai išlaikė pretendentų į teisėjus egzaminą.

Inga Vaišvilienė

**Ukmergės rajono apylinkės teismo teisėja
(buvusi Lietuvos apeliacinio teismo teisėjo padėjėja)**

Darbas Lietuvos apeliaciniame teisme buvo labai vertinga profesinė ir gyvenimiška patirtis, suteikusi galimybę pažinti sprendimo byloje priėmimo procesą, kuriam vien gero teisės išmanymo nepakanka. Kiekviename sprendimo priėmimo procese svarbu tiksliai nustatyti į teismą besikreipiančio asmens problemą, tačiau ne mažiau svarbūs ir byloje esantys faktai, teismui pateikiami įrodymai, kurių pakankamumas turi įtakos jų vertinimui ir priimamo sprendimo kokybei. Dėl to, šiuo metu dirbdama pirmosios instancijos teisme, skatinu proceso dalyvius pateikti teismui kuo daugiau bylai reikšmingų duomenų, būtinų ne tik pirmosios instancijos teismui įrodymų vertinimo procese, bet ir apeliacinėje instancijoje, tikrinant priimto sprendimo teisėtumą ir pagrįstumą.

Gerda Sinkevičienė

Vilniaus miesto apylinkės teismo teisėja

(buvusi Lietuvos apeliacinio teismo teisėjo padėjėja)

Lietuvos apeliacinis teismas įprasmino nuolatinį tobulėjimą, profesinę drąsą, garbę, etiką ir moralę, dėmesį ir pagarbą žmogui, atsakomybę už žodį, disciplinuotumą, intelektualinę ir emocinę ištvėrę. Čia dirbantys žmonės – man siektini pavyzdžiai.

Valerij Lauš

Vilniaus miesto apylinkės teismo teisėjas

(buvęs Lietuvos apeliacinio teismo teisėjo padėjėjas)

Lietuvos apeliaciniame teisme teisėjo padėjėju dirbau daugiau kaip šešerius metus, iš pradžių Civilinių bylų skyriuje, o paskutinius 7 mėnesius – Baudžiamųjų bylų skyriuje. Į šį teismą atėjau dirbti iš Vilniaus miesto apylinkės teismo, į kurį ir grįžau tapęs teisėju. Mano įsitikinimu, būtent Lietuvos apeliaciniame teisme įgyta patirtis, dirbant su aukščiausios kvalifikacijos teisėjais ir nagrinėjant sudėtingas bylas, subrandino mane kaip asmenybę, galinčią siekti teisėjo pareigų, leido labiau pasitikėti savo jėgomis ir žengti vieną iš svarbiausių žingsnių mano gyvenime. Už suteiktą galimybę tobulėti ir turiningai praleistą laiką norėčiau padėkoti Lietuvos apeliacinio teismo teisėjams, jų padėjėjams ir kitiems darbuotojams.

PILIEČIŲ APTARNAVIMAS

Piliečiai į Lietuvos apeliacinį teismą dėl jiems rūpimų klausimų gali kreiptis telefonu, el. paštu, per Lietuvos apeliacinio teismo socialinį puslapį, įrašę nusiskundimą, padėką ar klausimą, taip pat jie gali užpildyti specialią anketą ir įmesti ją į Teisme pakabintą ir specialiai tam skirtą pašto dėžutę, gali išsakyti nuomonę susitikę su Teismo pirmininku, apklausos būdu ar raštu (prašymas pateikiamas raštinei, kur užregistruojamas).

2016 metais raštu atsakyta į 408 prašymus, skundus, pareiškimus. Lietuvos apeliacinio teismo socialinio tinklalapio „[Facebook](#)“ paskyroje taip pat atsakoma į piliečių klausimus.

Lietuvos apeliacinio teismo referentė per dieną įvairių kreipimūsi el. paštu gauna apie 10–15, skambučių – nuo 30 iki 50, priklausomai nuo teismo posėdžių. Dažniausiai žmonės teiraujasi apie bylas, jų pradžią ar baigtį, rezultatus. Atsakoma iškart, o jei reikia rinkti informaciją – tą pačią arba kitą dieną.

Kiekvieno mėnesio pirmą trečiadienį pas Teismo pirmininką numatytas interesantų priėmimas nuo 10 iki 12 val. 2016 metais Teismo pirmininkas įvairiais klausimais bendravo su daugiau kaip 60-čia asmenų. Dažniausiai žmonės teiraujasi dėl bylų, skubescnio jų nagrinėjimo paskyrimo, netenkinančio sprendimo, bylos perdavimo kitam teismui, jos vilkinimo, teisėjo nušalinimo ir pan.

Lietuvos apeliacinio teismo interneto svetainėje veikia rubrika „Korupcija teisme? Netinkamas elgesys? Pastebėjai – pranešk“. Jei piliečiai nori pranešti apie galimą korupcijos ar netinkamo elgesio atvejį, jie užpildo laukelį „Pranešimas“.

Lietuvos apeliacinis teismas 2016 metais inicijavo piliečių apklausą apie aptarnavimo kokybę. Buvo užduoti klausimai apie Teismo aplinką, nuorodų aiškumą, aktualią informaciją, Teismo darbuotojų išvaizdą, asmenų aptarnavimo kokybę ir jiems skiriamą dėmesį, mandagumą, atsakymo greitį, aiškumą ir kt. Dauguma atsakiusiųjų Teismo darbu yra patenkinti. Pastabų buvo dėl nesegimų identifikavimo kortelių. Siekdami gerinti aptarnavimo kokybę, esame suplanavę rengti specialius mokymus, pokalbius, susitikimus.

TEISINIS ŠVIETIMAS, ĮVYKIAI, RENGINIAI

Kalbos patarimai teisininkams

Kiekvieną mėnesį Lietuvos apeliacinio teismo kalbininkė Lina Mišutienė parengia po kalbos konsultaciją teisininkams ir ne tik. 2016 metais parengta 12 patarimų, paskelbtų interneto svetainėje specialiai sukurtoje rubrikoje „Kalbos patarimai teisininkams“ ir socialiniame teismo tinklalapyje.

Kone kasdien girdime žodį „įtakoti“, ar galima jį vartoti?

Žodis „įtakoti“ yra vertinys iš rusų kalbos žodžio „влиять (влиание)“. Jis yra knyginis, nesisteminis darinys. Lietuvių kalboje vartojamas abstraktas „įtaka“ (beje, tai taip pat vertinys, tik prigijęs lietuvių kalboje), bet iš abstraktų su priesaga -oti veiksmažodžiai nedaromi. Veiksmažodis „įtakoti“ taip paplito dėl daugiareikšmiškumo ir dėl to, kad lietuvių kalba yra veiksmažodžių kalba, todėl norisi ieškoti veiksmažodinės formos net ten, kur jos nėra.

Neleiskime kalbos taupymui būti leiamam ir paveikesniam (ne įtakojančiam) už kalbos grynumą ar taisyklingumą ir, atsižvelgdami į stilių ir kontekstą, „įtakoti“ keiskime žodžiais „atsiliepti“, „lemti“, „paveikti“, „veikti“, „formuoti“, taip pat junginiais „daryti įtaką“, „turėti įtaką ar įtakos“. Atsižvelgiant į stilių ir kontekstą dar galėtų būti vartojamas knygiskesnis „daryti poveikį“ arba vaizdingesnis „palikti pėdsaką“, pvz.: aplinkybės įtakoja (= veikia) sprendimus (= daro įtaką sprendimams).

Kuris pasakymas vartotinas: „įstatymas įsigalioja nuo liepos 1 dienos“ ar „įstatymas įsigalioja liepos 1 dieną“?

Europos Komisijos ekspertų kalbos patarimuose nurodyta, kad prielinksnio nuo konstrukcijos laikui reikšti nevertotinos, kai veiksmas yra trumpas ir nesitęsia, pvz., sakinys „Teisės aktas įsigalioja nuo sausio 5 dienos“ taisytinai taip: „Teisės aktas įsigalioja sausio 5 dieną.“

Jeigu įsigaliojimų nuo sausio 5 d., tai nebūtų aišku, kada galų gale tas galiojimas prasideda. Vadinasi, tiksliau vartoti – „įsigalioja sausio 5 dieną“, bet „galioja nuo sausio 5 dienos“. Panašų sakinį: „Teisėju Lietuvos Respublikos Prezidento dekretu paskirtas nuo 2016 m. liepos 1 d.“ rekomenduotina taisyti taip: „Teisėju Lietuvos Respublikos Prezidento dekretu paskirtas 2016 m. liepos 1 d.“

Nors Valstybinė lietuvių kalbos komisija nėra tokia griežta šiuo klausimu ir leidžia vartoti abu variantus (žr. <http://konsultacijos.vlkk.lt/lit/90238>), tačiau Europos Komisijos ekspertų nuomonė yra pagrįstesnė, nes visada tikslingiau ir aiškiau rinktis vieną konkretų variantą, nei rašyti dvejopai.

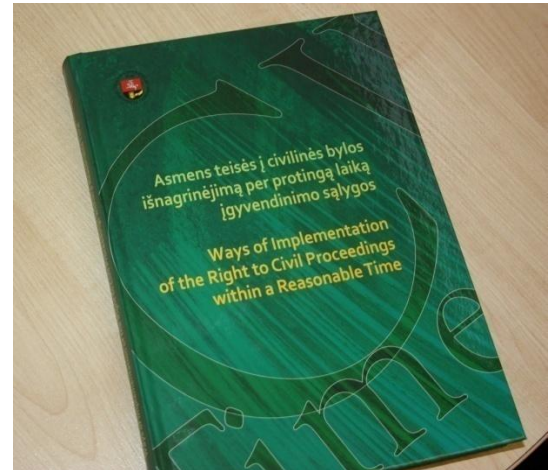
Biblioteka

Lietuvos apeliacinio teismo biblioteka buvo papildyta naujais leidiniais: gauti nauji Civilinės teisės, Civilinio proceso ir Baudžiamojo proceso kodeksai (penkioliktoji laida). Taip pat periodiškai gaunami Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo ir Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktikos biuleteniai.

Lietuvos apeliacinio teismo biblioteką papildė mokslo studija „Asmens teisės į civilinės bylos išnagrinėjimą per protingą laiką įgyvendinimo sąlygos“. Teismui ją padovanojo šios studijos autoriai.

Per kone trejus metus trukusį mokslinį tyrimą studiją parengė Vilniaus universiteto Teisės fakulteto mokslininkai – prof. habil. dr. Vytautas Nekrošius, doc. dr. Rimantas Simaitis, doc. dr. Vīgita Vėbraitė, dr. Aurimas Brazdeikis. Šia studija siekiama visapusiškai išnagrinėti sąlygas, padedančias realizuoti asmens teisę į civilinės bylos išnagrinėjimą per protingą laiką.

Studiją recenzavo Lietuvos apeliacinio teismo Civilinių bylų skyriaus pirmininkė profesorė dr. Egidija Tamošiūnienė (Mykolo Romerio universitetas) ir profesorius habil. dr. Andrzej Zielinski (Varšuvos kardinolo Stefano Višinskio universitetas).

Taip pat šiais metais bibliotekai buvo padovanota Emmanuelio Gaillardo parengta „Tarptautinio arbitražo teisės teorija“.

Lietuvos apeliacinio teismo bibliotekoje yra apie 1 300 knygų. Biblioteka naudojasi apie 150 teisme dirbančių teisininkų, kitų darbuotojų.

Projektas „Diena su teisėju“

2016 metais Lietuvos apeliaciniame teisme buvo vykdomas projektas „Diena su teisėju“. Šiame projekte dalyvavo ne tik būsimi teisininkai, bet ir žurnalistai. Teisme dieną su teisėjais – A. Valantinu, prof. dr. E. Tamošiūniene ir S. Bieliauskiene – praleido 6 studentai iš Vilniaus ir Mykolo Romerio universitetų. Studentai sukūrė 2 edukacinius filmukus ([video 1](#), [video 2](#)) ir parengė 2 straipsnius ([straipsnis 1](#), [straipsnis 2](#)) apie teisėjo darbą, pomėgius, vertybes.

Studentai: Teismo posėdžių stebėjimas, įsigilinimas, kokia nelengva pareiga vykdyti teisingumą bei priimti sprendimus, lemiančius žmonių likimus, padės mums rengiant reportažus, rašant straipsnius, specializuojantis teisės srityje.

„STart‘16“ finalas

Lietuvos apeliaciniame teisme įvyko Europos studentų teisininkų asociacijos Lietuvos nacionalinės grupės ELSA Lietuva **organizuojamo kasmetinio teismo proceso inscenizacijos konkurso „STart‘16“ finalas.**

Lietuvos apeliacinio teismo teisėjas dr. Antanas Rudzinskas, dalyvavęs renginyje, sakė, kad konkursas

buvo puikiai organizuotas, o finalo metu studentai parodė ne tik išsamias ir nuodugrias ES materialinės teisės žinias, bet ir grindė savo pasisakymus gausia Europos Sąjungos Teisingumo Teismo praktika bei pademonstravo itin gerus retorikos įgūdžius, todėl teisėjų kolegijai buvo sunku išrinkti geriausias komandas. Finale dalyvavo šešios geriausiai pusfinalių metu pasirodžiusios komandos. Kiekvieną komandą sudarė po du studentus, kurie burtų būdu buvo suskirstyti į ieškovus bei atsakovus. Šių metų konkurso tema – „Valstybės atsakomybė Europos Sąjungos teisės kontekste“.

„Misija Sibiras“

Teisme apsilankė 2016 metų „Misijos Sibiras“ dalyvės, kurios pasidalijo išpūdžiais iš Igarkos, papasakojo, kaip statė kryžius lietuviams tremtiniams atminti, sutiko ten gyvenančių tėvynainių, su įdomumu klausė jų istorijų.

Nuostabus ir prasmingas projektas! Ačiū jo organizatoriams ne tik už tai, kad kasmet rengiate ekspedicijas į Sibirą, bet ir už dosnų pasidalijimą išpūdžiais bei naujas visuomenės, ypač jaunosios kartos, pilietiškumo ugdymo formas.

Edukacinės programos moksleiviams

Lietuvos apeliacinis teismas yra atviras žinių siekiantiems, smalsiems mokiniams. 2016 metais buvo organizuotos šešios mokinių ekskursijos, skirtos ir pradinukams, ir gimnazistams. Teisme lankėsi Maišiagalos Lietuvos didžiojo kunigaikščio Algirdo gimnazijos 2 klasės pradinukai, Šv. Kristoforo gimnazijos vienuoliktokai, Vilniaus Pilaitės gimnazijos gimnazistai, iš įvairių miestų atvykę aukštesniųjų klasių mokiniai. Vieni norėjo susipažinti su teisėjo profesija, apsilankyti tėvų darbovietėje, kitiems rūpėjo, kaip atrodo teismo salės, kaip vyksta teismo posėdžiai, tretieji domėjosi Teismo ir jo pastato istorija, vyko diskusijos jiems įdomiais ir aktualiais su teise ir teismais susijusiais klausimais.

Vilniaus Pilaitės gimnazijos mokytoja **Jūratė Norkūnienė**: *Ačiū. Puikiai organizuota edukacinė veikla. Daug žinių ir patirties įgijome realioje teismo aplinkoje. Labai įdomus pasakojimas apie teismo pastato istoriją ir būtinas teisėjų kompetencijas dirbant tokį atsakingą darbą.*

Projektas „2016 byla vasariškai“

Projekto dalyviai, iš įvairių miestų atvykę aukštesniųjų klasių mokiniai, Lietuvos apeliaciniame teisme klausė paskaitos apie jo istoriją, pastatą, vietą teismų sistemoje ir funkcijas. Po susitikimo su Teismo vadovu ir darbuotojais mokiniai pagal pačių aprašytą istoriją inscenizavo teismo procesą.

Taip pat mokiniai turėjo galimybę susipažinti su nauju Nacionalinės teismų administracijos leidiniu jaunimui „**Teismiesčio byla**“ bei patys inscenizuoti teismo posėdžius.

Apskritasis stalas „Ar reikalingas sisteminis požiūris į prekybos žmonėmis bylų nagrinėjimą ir aukos apsaugą“

Lietuvos apeliacinis teismas surengė diskusiją, kurioje buvo kalbama apie teisėsaugos pareigūnų darbą ir kylančias problemas tiriant ir nagrinėjant prekybos žmonėmis bylas.

Joje savo išvalgas išsakė ne tik teisėjai, prokurorai, bet ir nukentėjusiesiems baudžiamosiose bylose atstovaujantys nevyriausybinų organizacijų atstovai.

Anot jų, Lietuvai reikalingas sisteminis požiūris į prekybos žmonėmis bylų tyrimą bei nagrinėjimą, būtina nedelsiant suteikti pagalbą nukentėjusiesiems bei organizuoti bendrus policijos pareigūnų, prokurorų ir teisėjų mokymus.

Gerbiamieji,

Kazickų šeimos fondo Niujorko skyriaus vardu noriu padėkoti Apeliacinio teismo pirmininkui Algimantui Valantinui už dėmesį prekybos žmonėmis klausimui.

<>

Mūsų dėmesin pakliuvo Lietuvos apeliacinio teismo inicijuota apskritojo stalo diskusija.

Esame Jums labai dėkingi už parodytą neabejingumą Lietuvos žmonių skausmui, drąsą ir iniciatyvą prisidėti prie moderniosios vergijos klausimo sprendimo „nuo apačios iki viršaus“.

Turime pripažinti, kad moderniosios vergijos /prekybos žmonėmis klausimo sprendimas pareikalaus Lietuvoje esminių pokyčių, ypač keičiant požiūrį į žmogų, kaip buvo sakoma 2016 m. balandžio 7 d. Niujorke, JAV, vykusioje Jungtinių Tautų konferencijoje „Prekybos žmonėmis sustabdymas iki 2030 m.: globalių partnerių vaidmuo panaikinant moderniųjų vergovę“.

Pirmiausia reikia keisti mąstymą: žmonių galvojimą apie vienas kitą, ypač apie tuos, kurie skursta, neleisti jų išstumti už visuomenės ribų; ugdyti atjautą ir pagarbą kiekvienam žmogui, socialinę atsakomybę pažeidžiamiausiems.

Dar kartą dėkojame Jums už Jūsų jautrumą kančiai ir dėmesį prekybos žmonėmis aukoms ir jų artimiesiems.

Neila Baumilienė

Kazickų šeimos fondo Niujorko skyriaus direktorė

Parodos Lietuvos apeliaciniame teisme

„MES BUVOME TEN“ – paroda, skirta Sausio 13-ajai atminti. Gyva atmintis, kurią užfiksavo fotoaparatai blyksniai ir tų dienų žmonių liudijimai. Nuotraukose – MES, Lietuvos žmonės, ginantys ir saugantys Lietuvos laisvę TEN, kur į ją kėsinosi Nepriklausomybės priešai. Į mus žvelgia daug šviesių beginklių drąsuolių veidų – jaunuolių ir vyresnių, budėjusių naktį ir dieną, stačiusių barikadas, užtvaras, savanorių Parlamento viduje, dirbančių Aukščiausiosios Tarybos deputatų.

Už leidimą eksponuoti parodą Lietuvos apeliacinio teismo patalpose nuoširdžiai dėkojame Lietuvos Respublikos Seimui. Medžiagą parodai ir tekstą rengė Seimo kanceliarijos Parlamentarizmo istorijos ir atminimo įamžinimo skyrius.

Fotomenininko Rido Damkevičiaus nuotraukų paroda „upė. sala“.

Dailininko Romo Žmuidzinavičiaus paveikslų paroda „Angelų šalis“.

Minėtos dienos

Lietuvos apeliacinis teismas įvairiai paminėjo Sausio 13-osios, Vasario 16-osios, Kovo 11-osios dienas, Lietuvos karaliaus Mindaugo karūnavimo, Gedulo ir vilties dienas.

Žemės diena. Ją minėdami Lietuvos apeliacinio teismo teisėjai prisijungė prie Kalėdimų departamento inicijuotos akcijos ir kartu kėlė inkilėlius mieste.

Minint **spaudos dieną** kartu su žurnalistais ir kitų teismų atstovais dalyvauta „Protmūšyje“.

Ingrida Steniulienė, BNS Lietuvos naujienų redaktorė: *Tokie renginiai padeda įdomiai praleisti laiką, labiau susipažinti, atsipalaiduoti nuo įtampos, kurią, manau, teisme patiria bet kurios profesijos atstovai.*

Spalio 25-ąją – **Europos teisės dieną** – Lietuvos apeliaciniame teisme pirmą kartą buvo teikiamos **nemokamos teisinės konsultacijos**. Žmonės teiravosi paprastų, bet jiems itin svarbių dalykų, kaip antai buto nuoma, sutarčių sudarymas, mokesčiai bendrijai už vamzdžių keitimo ir remonto darbus bei kt.

Socialiniai projektai

Pyragų diena. Suorganizavę Pyragų dieną ir per ją surinkę lėšų, parėmėme „Išsipildymo akciją“.

Pagyvenusių žmonių diena. Lietuvos apeliacinio teismo atstovai tradiciškai (trečius metus iš eilės) rinko knygas ir lėšas seneliams ir apsilankė Mielagėnų palaimintojo J. Matulaičio parapijuose globos namuose, kur gyvenantiems seneliams dovanojo knygas ir už surinktas lėšas įgytus kitus jiems reikalingus daiktus.

Pranešimai spaudai, spaudos konferencijos ir bendravimas su žiniasklaida

Teisėjai dalyvavo įvairiose radijo ir televizijos laidose.

LRT laidoje „Laba diena, Lietuva“ Lietuvos apeliacinio teismo pirmininkas Algimantas Valantinas kalbėjo apie teismų atvirumą, pasitikėjimą teismų sistema, savanorius teismuose.

„Žinių radijo“ laidoje „Atviras pokalbis“ Teismo Civilinių bylų skyriaus pirmininkė prof. dr. Egidija Tamošiūnienė aptarė Civilinio proceso kodekso pakeitimo projektą, sudarantį sąlygas išvaržomą turtą įsigyti iš bankų skolintomis lėšomis.

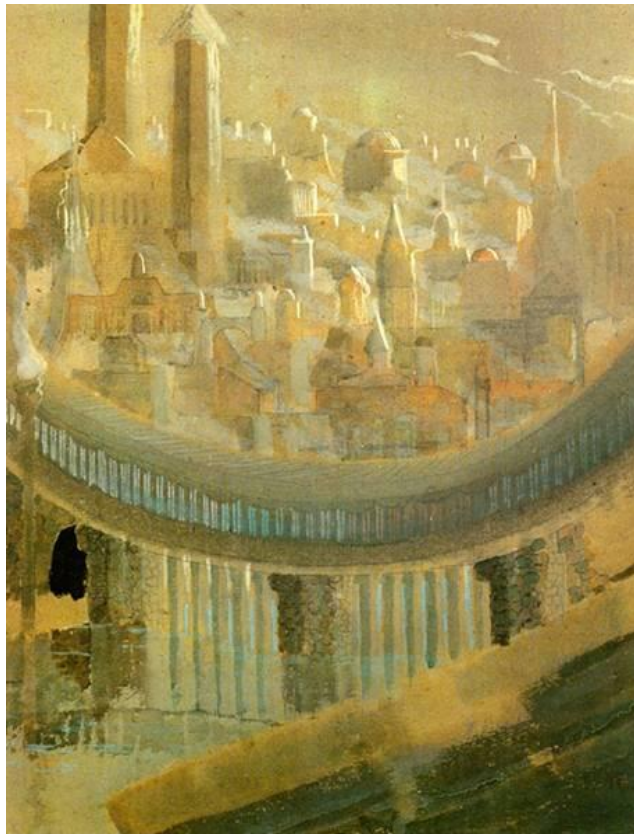
„Žinių radijo“ laidoje „Teisėjo komentaras“ teisėjas Algimantas Valantinas visuomenei aiškino apie bausmių skyrimą: „Kokios aplinkybės lemia bausmės dydį? Kodėl vienu atveju baudžiama griežčiau, o kitu – švelniau? Ką reiškia bausmės subendrinimas?“

„Žinių radijo“ laidoje „Teisėjo komentaras“ Civilinių bylų skyriaus pirmininkė prof. dr. Egidija Tamošiūnienė kalbėjo apie tai, kaip teismas vykdo teisingumą, gina žmogų, skiria baudą ar bausmę, ar teismo sprendimas yra galutinis ir neskundžiamas. Aptarė galimybes ginčyti, prašyti patikrinti ir pakeisti teismų sprendimus.

„15min“ buvo publikuotas Civilinių bylų skyriaus pirmininkės prof. dr. Egidijos Tamošiūnienės [straipsnis](#) „Kiekvienas žmogus turi teisę prašyti patikrinti teismo sprendimą“.

„Delfi“ išspausdino išsamų [interviu](#) su Lietuvos apeliacinio teismo pirmininku Algimantu Valantinu.

Gruodžio 15-ąją pirmą kartą po daugelio metų paminėta Lietuvos teismų diena

Kai 1918 metų vasario 16-ąją Lietuvos Taryba paskelbė Lietuvos valstybės atkūrimą, pirmasis Nepriklausomos Lietuvos teisingumo ministras profesorius Petras Leonas išleistu įstatymu įsteigė Nepriklausomos Lietuvos teismus ir gruodžio 15-ąją paskelbė Lietuvos teismų diena. Lietuvos teismuose ši diena buvo minima kasmet nuo 1918-ųjų iki 1940-ųjų.

Apsisuko istorijos ratas, ir štai mes vėl turime ypatingą progą – dieną, kai galime stabtelėti ir pasididžiuoti ne tik istorija, bet ir dabartimi.

Lietuvos apeliacinio teismo pirmininkas visiems linkėjo susitelkimo, tikėjimo savimi ir tuo, ką darome. Kvietė visus išlikti nepriklausomus, ryžtingus, drąsius ir bendruomeniškus bei statyti teisingumo valstybę ant tų tvirtų istorijos pamatų.

Valstybę, kurioje žmonėms visada būtų saugu, gera ir ramu gyventi.